

3ο Γενικό Λύκειο Αμπελοκήπων

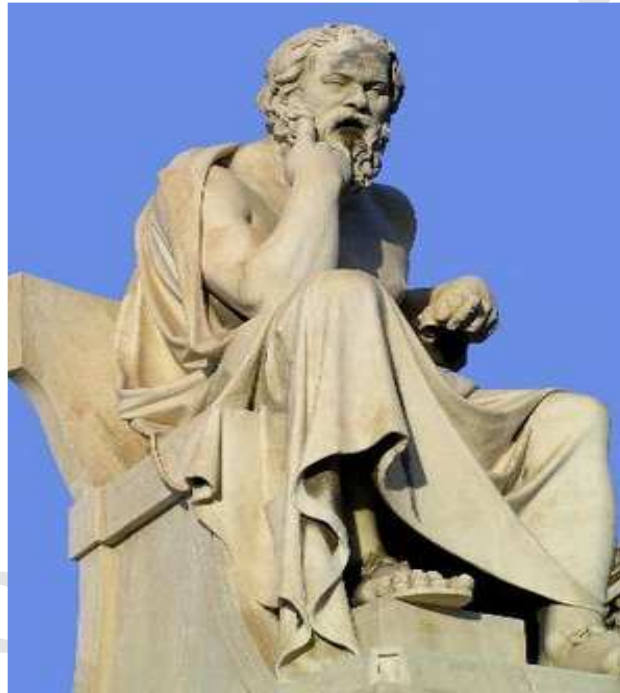
Έκθεση Ερευνητικής Εργασίας

‘Αρχαία Ελληνικά: νεκρή ή ζωντανή γλώσσα;’

Τμήμα: Α3

Όνομα ομάδας: Οι άγγελοι του Θάνου

«Αρχαία ελληνικά φορέας διαχρονικών αξιών;»

Επιμέλεια εργασίας:

Χρυσούλα Μαργαρίτη

Αγγελική Μωυσίδου

Ανθή Παπαδοπούλου

Αθανάσιος Ξανθός

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Αμανατιάδου Ελένη
Σχολικό έτος 2013-14

Περίληψη

Στην ακόλουθη εργασία περιγράφεται το μεγαλείο των αρχαίων Ελληνικών στον σύγχρονο ελλαδικό κόσμο. Βλέπουμε μέσα από έρευνες και τηλεοπτικά ντοκιουμέντα, το μεγαλείο της Ελληνικής γλώσσας ανά τους αιώνες καθώς και την εξέλιξή του μέχρι και σήμερα. Μαθαίνουμε για λέξεις, εκφράσεις, αξίες και θεσμούς, θεωρητικά γνωστούς κι όμως δεν ξέρουμε την αυθεντική προέλευσή τους. Ακόμη, μαθαίνουμε σύγχρονες εξελίξεις του Ελληνικού στοιχείου σε Ευρωπαϊκό, αλλά και παγκόσμιο επίπεδο. Στην έρευνα περιλαμβάνονται και λέξεις που εκ πρώτης όψεως φαίνονται καθαρά ξένες, κι όμως έχουν τις ρίζες τους βαθιά στο χρόνο εκεί όπου η Ελληνική γλώσσα ήταν η ευρέως διαδεδομένη (αντίστοιχα με την Αγγλική σήμερα). Στόχος μας, είναι να φτάσουμε στο συμπέρασμα εάν τα αρχαία ελληνικά είναι νεκρή ή ζωντανή γλώσσα σήμερα, όχι μόνο στα “στενά” γεωγραφικά όρια του Ελληνικού κράτους, αλλά και μέχρι τα πέρατα της Οικουμένης.

Πίνακας Περιεχομένων

	<u>Σελίδες</u>
Περίληψη	2
Περιεχόμενα	3
Πρόλογος	4
Εισαγωγή	6
Ενότητα 1: Κύριο μέρος εργασίας	
1.1 Αρχαία Ελληνικά στην καθομιλουμένη <i>(Αθανάσιος Ξ., Αγγελική Μ.)</i>	9
1.2 Αρχαία Ελληνικά φορές διαχρονικών αξιών <i>και μέσο επικοινωνίας (Χρυσούλα-Σοφία Μ.)</i>	30
1.2.1 Αρχαία Ελληνικά και άνθρωποι του Πνεύματος	34
1.2.2. Έλληνες για τα Αρχαία Ελληνικά <i>(Χρυσούλα-Σοφία Μ, Αθανάσιος Ξ.)</i>	34
1.2.3 Ευρωπαίοι για τα Αρχαία Ελληνικά <i>(Αγγελική Μ., Ανθή Π.)</i>	38
1.3 Αρχαία Ελληνικά και κατανόηση των Νέων Ελληνικών <i>(Γαπαδοπούλου Ανθή)</i>	44
Επίλογος	53
Βιβλιογραφία	54

Πρόλογος

Η εργασία αυτή πραγματοποιήθηκε με την επίβλεψη της καθηγήτριας Αμανατιάδου Ελένης και εντάσσεται στο πλαίσιο της Α' τάξης Λυκείου (Α3). Καλύπτει το 2ο τετράμηνο του σχολικού έτους 2013-2014, με κύριο θέμα “τα Αρχαία Ελληνικά νεκρή ή ζωντανή γλώσσα;” με άξονα “τα Αρχαία Ελληνικά φορέας διαχρονικών αξιών”.

Το θέμα μας, συμπίπτει στο πρώτο και δεύτερο κύκλο, *Ανθρωπιστικές και Κοινωνικές επιστήμες και τέχνη και πολιτισμός*, αντίστοιχα. Η έρευνα της εργασίας συσχετίζεται με το διδασκόμενο μάθημα των αρχαίων Ελληνικών.

Υπό την επίβλεψη της καθηγήτριας (γαλλικών) κα. Αμανατιάδου Ελένης και συντελεστές της εργασίας:

- ~Μαργαρίτη Χρυσούλα-Σοφία
- ~Μωυσίδου Αγγελική
- ~Ξανθός Αθανάσιος και
- ~Παπαδοπούλου Ανθή

Κριτήριο επιλογής του θέματος, είναι η απόδειξη ύπαρξης των αρχαίων ελληνικών σήμερα, έναντι των αρνητικών σχολιασμών που έγιναν περί “νεκρής γλώσσας”. Έχοντας αποδείξεις για την ύπαρξη των Αρχαίων Ελληνικών ακόμη και σήμερα, επιθυμούμε τον τερματισμό αυτών των άτοπων σχολίων που θίγουν τόσο τον πανάρχαιο πολιτισμό μας, όσο και την εθνική συνείδηση τόσο των μαθητών/τριών όσο και όλο των ευσυνείδητων Ελλήνων.

Τα ερωτήματα που θέσαμε για την εφαρμογή της εργασίας είναι :

α) Υπάρχουν στην καθομιλουμένη λέξεις από τα Αρχαία Ελληνικά;

β) Τα αρχαία ελληνικά αποτελούν μέσο επικοινωνίας και φορέα διαχρονικών αξιών;

γ) Αν γνωρίζουμε Αρχαία Ελληνικά κατανοούμε καλύτερα τα νέα;

Με βασικές υποενοότητες:

α) Αρχαία Ελληνικά και άνθρωποι του πνεύματος- Έλληνες

β) Αρχαία Ελληνικά και άνθρωποι του πνεύματος- Ξένοι.

Η καθεμιά από τις οποίες περιλαμβάνει σχετικές έρευνες του θέματος, σχολιασμούς, γραπτούς λόγους καθώς και οπτικοακουστικό υλικό (για ορισμένες από αυτές).

Τέλος, για την συμβολή τους στην διεκπεραίωση της εργασίας θέλω να ευχαριστήσω, τα μέλη της ομάδας καθώς και την υπεύθυνη καθηγήτρια για την πολύτιμη βοήθειά της, αλλά και για την συνεργασία των μελών για το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα.

Εισαγωγή:

Το επιστημονικό πεδίο της εργασίας ήταν το πεδίο των Ανθρωπιστικών και κοινωνικών σπουδών. Η εργασία ήταν μια σειρά διαδοχικών ερευνών, με αποτέλεσμα την απόδειξη ύπαρξης των Αρχαίων Ελληνικών τόσο στην γλώσσα όσο και στον πολιτισμό, όχι μόνο της Ελλάδας, αλλά και Παγκοσμίως, θέλοντας έτσι να καταλήξουμε ότι μια τόσο σπουδαία γλώσσα, δεν μπορεί να θεωρείται νεκρή.

Ασχοληθήκαμε κυρίως με την ύπαρξη των Αρχαίων Ελληνικών σαν όρους ή ρίζες λέξεων που αρχικά φαίνονται ξένες, αλλά έχουν ελληνική ρίζα. Επιπλέον, προσπαθήσαμε να βρούμε τον συνδετικό κρίκο που ενώνει τα νέα με τα αρχαία Ελληνικά, καθώς και λέξεις όπως *ελευθερία*, που πρωτοεμφανίστηκαν στην Αρχαία Ελλάδα.

Προκειμένου να κάνουμε την εργασία κατανοητή φροντίσαμε να περιορίσουμε τους δυσνόητους επιστημονικούς όρους, χωρίς όμως να μετατρέψουμε την εργασία μας, σε μια απλή ενημέρωση. Στην ουσία διατηρήσαμε τα βασικά προσχήματα του επιστημονικού λόγου.

Χάρη στην συνεργασία που είχαμε ως μέλη μια ομάδας, δεν αντιμετωπίσαμε σοβαρά προβλήματα στην διαδικασία της συνοχής της εργασίας, ενώ η συνέπεια και η εγυρότητα του κάθε μέλους ξεχωριστά διευκόλυνε ακόμα πιο πολύ το έργο μας. Σαν ομάδα, δεν θεωρούμε ότι υπάρχει κάποιο θέμα που δεν έχουμε αναλύσει ή που αξίζει περαιτέρω διερεύνηση καθώς, προσπαθήσαμε να βρούμε όσο πιο πολλά στοιχεία μπορούσαμε, ώστε να καλύψουμε κάθε τυχόν κενό στην εργασία μας.

Όπως έχουμε ήδη προαναφέρει, στόχος μας είναι να καθιερωθούν τα αρχαία Ελληνικά ως ζωντανή γλώσσα, από την στιγμή που πρωτοεμφανίστηκαν μέχρι και το τέλος των αιώνων, χωρίς αμφιβολίες. Προσωπικά, ωφεληθήκαμε και εμείς οι ίδιοι, ανακαλύπτοντας, σταδιακά, τον πλούτο της ίδιας μας της γλώσσας.

Μεθοδολογία

A) Συμμετέχοντες:

Όλοι οι συμμετέχοντες, τοποθετήθηκαν στην παρούσα ομάδα μέσω κλήρωσης. Ο αρχικός αριθμός της ομάδας ήταν πέντε (5) άτομα, όμως λόγω αποχώρησης ενός ατόμου, έμειναν τέσσερις (4).

B) Εργαλεία:

Για να διεξαχθεί η έρευνα χρησιμοποιήθηκε κυρίως το διαδίκτυο, για πληροφορίες/εικόνες/οπτικοακουστικό υλικό, αλλά και μερικές πηγές από εφημερίδες ή και βιβλία.

Γ) Σχεδιασμός έρευνας:

Αρχικά, εκλέξαμε πρόεδρο και γραμματέα ομάδας, (Αθανάσιος Ξανθός και Χρυσούλα-Σοφία Μαργαρίτη, αντίστοιχα). Μέσο αυτών, αλλά και υπό την συνεννόηση των άλλων δύο μελών της ομάδας (Αγγελική Μωυσίδου και Ανθή Παπαδοπούλου), ο καθένας ανέλαβε να ερευνήσει ένα από τα τρία ερωτήματα. Παράλληλα, ο καθένας θα βοηθούσε τον άλλον, σε περίπτωση προβλήματος στην διεξαγωγή της έρευνας.

Δ) Διαδικασία:

Από την πρώτη μέρα αρχίσαμε να αναζητάμε πληροφορίες σχετικά με το θέμα μας. Χάρη στην βοήθεια της υπεύθυνης καθηγήτριας, μας δόθηκαν σαφείς οδηγίες διεξαγωγής της έρευνας, σε φωτοτυπία. Αναζητούσαμε πληροφορίες, απορρίπτοντας ή και συμπεριλαμβάνοντάς τες στην τελική εργασία, ενώ πέντε λεπτά πριν την λήξη της ώρας, συμπληρώναμε τα προσωπικά ημερολόγια, και το ημερολόγιο ομάδας (γραμματέας).

1.1 Αρχαία Ελληνικά στην καθομιλουμένη

Προϊστορία

Κατά την προϊστορική περίοδο, στα μέσα της εποχής του Χαλκού, χρησιμοποιείται στην Κρήτη η πρώτη γραφή που εντοπίζεται στον ελλαδικό χώρο: η μινωική ιερογλυφική γραφή (20ος -17ος π.Χ. αι.).

Ακολουθεί η Γραμμική Α, η οποία θεωρείται εξέλιξη της ιερογλυφικής, καθώς φαίνεται να χρησιμοποιεί συλλαβογράμματα. Και οι δύο αυτές γραφές δεν έχουν αποκρυπτογραφηθεί, κατά πάσα πιθανότητα όμως είναι Πρωτοελληνικές γλώσσες που μιλούσαν όλοι οι κάτοικοι του Αιγαίου.

Η Γραμμική Β είναι ένα συλλαβικό σύστημα, που αποδίδει την πρωιμότερη και πιο αρχαϊκή φάση της ελληνικής γλώσσας (15ος - 13ος π.Χ. αι.). Βρίσκεται σε επιγραφές πήλινων πινακίδων, οι οποίες προέρχονται από τα οικονομικά και διοικητικά αρχεία τον μυκηναϊκού κόσμου.

Ετυμολογία

Με τον όρο αρχαία ελληνική γλώσσα εννοείται μια μορφή της ελληνικής γλώσσας, που ομιλούνταν κατά τους αρχαϊκούς χρόνους και την κλασική αρχαιότητα. Στο όρο περιλαμβάνεται συνήθως και η μετακλασική εποχή της ελληνιστικής περιόδου. Ωστόσο, οι μεταλλάξεις της γλώσσας κατά την ελληνιστική περίοδο δικαιολογούν μεθοδολογικά την διακριτή θεώρηση της αρχαίας Ελληνικής με τον όρο Ελληνιστική κοινή.

Η μελέτη της ελληνικής γλώσσας μέσα από τις πηγές που επιβιώνουν στην προφορική εκφορά της γλώσσας και τα γραπτά τεκμήρια, μας επιτρέπει να διατρέξουμε την εξελικτική πορεία της γλώσσας, να

εντοπίσουμε την ινδοευρωπαϊκή της καταγωγή, τους αρχαϊσμούς, τα προελληνικά δάνεια και να επισημάνουμε την εμφάνισή της κατά τη μυκηναϊκή εποχή. Οι κύριες φάσεις της εξελικτικής πορείας που περιγράφουν την πορεία της αρχαίας ελληνικής γλώσσας είναι πέντε:

- Αρχαϊκή γλώσσα των μυκηναϊκών χρόνων, έτσι όπως καταγράφεται στη συλλαβογράμματη γραφή που οι αρχαιολόγοι ονομάζουν Γραμμική Β'.
- Αρχαία ελληνική γλώσσα με την αλφαβητική γραφή και τις διαλέκτους της
- Ελληνιστική κοινή των ελληνιστικών και ρωμαϊκών χρόνων
- Μεσαιωνική γλώσσα του βυζαντινού ελληνισμού, κομβικό σημείο μετουσίωσης της ελληνικής κατά τον 15ο αιώνα.

Λογοτεχνικά είδη

Οι διάλεκτοι επηρεάζουν καθοριστικά τον αρχαίο ποιητικό και πεζό λόγο, καθώς τα διάφορα λογοτεχνικά είδη καλλιεργούνται στη διάλεκτο εκείνου του ελληνικού φύλου που, λόγω ιδιοσυγκρασίας και κάποιων κοινωνικοοικονομικών παραγόντων, τα δημιούργησε για πρώτη φορά.

Στην Ιωνική καλλιεργείται το έπος, μερικά είδη λυρικής ποίησης (ελεγεία, επίγραμμα, ιάμβος) και ιστοριογραφία στη Δωρική η χορική ποίηση και αργότερα το ειδύλλιο, στην Αιολική η μελική ποίηση. Στην Αττική το δράμα (τραγωδία και κωμωδία), η ρητορική και η φιλοσοφία.

Ίσως χρειάζεται να εντοπιστεί εδώ το γεγονός ότι οι αρχαίοι ποιητές, ιστορικοί, ρήτορες ή φιλόσοφοι δεν έγραφαν στη μητρική τους γλώσσα, αλλά στη διάλεκτο που χρησιμοποιείτο κατά παράδοση για το λογοτεχνικό είδος που έγραφαν.

Η διάλεκτος που χρησιμοποιείτο στις επιγραφές, είναι επίσημη, επιμελημένη και προσεκτικά διατυπωμένη γλώσσα με κοινά στοιχεία από το προφορικό ιδίωμα όλων των πόλεων-κρατών μιας ευρύτερης περιοχής (Ιωνίας, Πελοποννήσου κ.ά.).

Όπως φαίνεται από τα παραπάνω, η διάλεκτος των λογοτεχνικών κειμένων δεν αποδίδει τον πραγματικό λόγο. Ήταν μια τεχνητή

γλώσσα, κατασκευασμένη με κάποια γενικά χαρακτηριστικά των φυσικών, ομιλούμενων διαλέκτων. Ο ποιητής χρησιμοποιούσε συμβατικά βασικά γνωρίσματα, παρμένα από τον κοινό, γραπτό ή προφορικό, διαλεκτικό τύπο της Ιωνικής, της Αιολικής, της Δωρικής, προκειμένου να προσδώσει στη γλώσσα του το αντίστοιχο χρώμα, έτσι όπως του επέβαλλε η παράδοση του λογοτεχνικού είδους που υπηρετούσε.

Από τον 4ο π.Χ. αιώνα παρατηρείται το φαινόμενο της εξάπλωσης της χρήσης της αττικής διαλέκτου, παράλληλα με την αυξανόμενη πολιτική επιρροή της Αθήνας. Η αττική διάλεκτος εντέλει κατόρθωσε να συνδυάσει σε σχετικά υψηλό βαθμό τη φυσικότητα και το δυναμισμό του προφορικού λόγου με την εκφραστικότητα της ποιητικής καλλιέργειας. Το γεγονός ότι αναγνωρίστηκε ως επίσημη γλώσσα των Μακεδόνων βασιλέων, συνετέλεσε αποφασιστικά στην καθιέρωσή της ως βάσης της ελληνιστικής Κοινής.

Ελληνιστική κοινή

Με τις κατακτήσεις του Μ. Αλεξάνδρου ο ελληνικός κόσμος και ο πολιτισμός του επεκτάθηκαν ως τις Ινδίες. Η Αττική διάλεκτος, που είχε μετατραπεί σε μια κοινή γλώσσα για τις διοικητικές, διπλωματικές, εμπορικές ανάγκες όλων των Ελλήνων επεκτάθηκε, προκειμένου να καλύψει τις ίδιες ανάγκες ενός πολυφυλετικού κράτους με ποικιλία ομιλούμενων γλωσσών. Γενόμενη η ελληνική γλώσσα κοινό κτήμα ενός τεράστιου και πολυποικίλου πληθυσμού, ήταν φυσικό να αλλοιωθεί η φωνητική της, να απλοποιηθεί η γραμματοσυντακτική μορφή της, να εμπλουτιστεί με νέες λέξεις και νέες σημασίες, δάνειες ή μεταπλασμένες από δικές της αρχαιότερες.

Αυτή τη νέα γλωσσική μορφή της ελληνικής, την οποία βλέπουμε εμείς σήμερα να σχηματίζεται και να χρησιμοποιείται μέσα σε ένα διάστημα έξι αιώνων, κατά τους ελληνιστικούς και ρωμαϊκούς χρόνους (3ος π.Χ. αι.- 4ος αι. π.Χ.), την ονομάζουμε ελληνιστική (ή αλεξανδρινή) Κοινή ή απλώς Κοινή.

Η Κοινή χρησιμοποιήθηκε τόσο στον προφορικό όσο και στο γραπτό λόγο. Αρχικά υιοθετήθηκε και από τον Χριστιανισμό για

τη διάδοση της διδασκαλίας του στις λαϊκές μάζες ως τον 4ο αιώνα. Από τον 1ο π.Χ. αιώνα, ωστόσο, αλεξανδρινοί λόγιοι, γραμματικοί και ρητοροδιδάσκαλοι είχαν αρχίσει να διδάσκουν τη χρήση της αρχαίας αττικής διαλέκτου, που γνώριζαν από τα κείμενα της κλασικής εποχής, πιστεύοντας ότι με τον τρόπο αυτό θα οδηγηθούν σε μια νέα λογοτεχνική άνθηση.

Οι αττικιστές, όπως ονομάστηκαν αυτοί οι συγγραφείς, με την αδιάλλακτη εναντίωσή τους στη ζωντανή, προφορική γλώσσα και την προσκόλλησή τους στη μίμηση της γραφής του 5ου π.Χ. αιώνα, επηρέασαν τους λόγιους όχι μόνο των πρώτων χριστιανικών αιώνων, αλλά και τον Βυζαντίου, με αποτέλεσμα να προκληθεί έτσι ο γλωσσικός διχασμός, που σημάδεψε την ελληνική παιδεία ως τις μέρες μας.

ΛΕΞΕΙΣ ΑΠΟ ΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΣΗΜΕΡΑ

- **Αιδώς Αργείοι**: όταν θέλουμε να καταδείξουμε αισθήματα ντροπής αναφερόμενοι σε κάποιον άλλο. Ειπώθηκε από τον Στέντορα (σε έντονο ύφος) προς τους Αργείους κατά τη διάρκεια του Τρωικού πολέμου, με σκοπό να τους ανυψώσει το ηθικό όταν ο Αχιλλέας αποχώρησε από τη μάχη. (Ομήρου Ιλιάδα – Ε 787)
- **Αντίπαλον δέος**: όταν αναφερόμαστε σε ισχυρό αντίπαλο. (Θουκυδίδης – Γ 11)
- **Από μηχανής θεός**: μη αναμενόμενη βοήθεια – λύση – συνδρομή σε κάποιο πρόβλημα ή δύσκολη κατάσταση. Προέρχεται από θεατρικό τέχνασμα στην αρχαία Ελλάδα που χρησιμοποιούσαν οι τραγικοί ποιητές όταν ήθελαν να δώσουν διέξοδο στη πλοκή του έργου και στο οποίο κατά τη διάρκεια της παράστασης εμφανιζόταν ένας Θεός επάνω σε εναέρια κατασκευή (γερανός).
  - **Αρχή άνδρα δείκνυσι**: όταν οι πράξεις – έργα χαρακτηρίζουν τον άνθρωπο στον οποίο αναφερόμαστε. (Βίας ο Πριηνεύς – Σοφοκλής... Αντιγόνη 62)
- **Ασκός του Αιόλου**: σε περιπτώσεις επικείμενων δεινών – καταστροφών. Ο Αίολος έδωσε έναν ασκό στον Οδυσσέα ο οποίος περιείχε ανέμους. Όταν λοιπόν οι σύντροφοι του Οδυσσέα άνοιξαν τον ασκό, απελευθερώθηκαν οι άνεμοι και παρέσυραν το πλοίο στο νησί των Λαιστρυγόνων. (Ομήρου Οδύσσεια Κ 1-56)
- **Αχιλλείος πτέρνα**: αδύνατο σημείο. Η φράση προέρχεται από το μύθο του Αχιλλέα, σύμφωνα με τον οποίο, όταν τον βύθιζε στο αθάνατο νερό η μητέρα του, επειδή τον κρατούσε από τη φτέρνα, στο συγκεκριμένο σημείο του σώματός του παρέμεινε θνητός.
- **Βίος αβίωτος** : ζωή ανυπόφορη. (Χίλων Ο Λακεδαιμόνιος)

- **Γαία πυρί μειχθήτω**: σε περιπτώσεις καταστροφής, όταν θέλουμε να δώσουμε έμφαση.
- **Γη και ύδωρ**: υποδηλώνει περιπτώσεις υποταγής, πλήρους υποχώρησης, παράδοσης άνευ όρων. Η φράση προέρχεται από τον Ηρόδοτο, σύμφωνα με τον οποίο οι Πέρσες απεσταλμένοι ζήτησαν από τους Σπαρτιάτες γη και ύδωρ σε ένδειξη υποταγής. (Ηροδότου Ιστορία V 17-18)
- **Γόρδιος δεσμός**: αναφέρεται σε περιπτώσεις δύσκολων προβλημάτων (άλυτων). Η φράση λέγεται σε περιπτώσεις δύσκολων καταστάσεων, όπως αυτή που αντιμετώπισε ο Μέγας Αλέξανδρος, όταν προσπάθησε να λύσει ένα πολύπλοκο κόμπο, το «γόρδιο δεσμό» τον οποίον σύμφωνα με τον χρησμό όποιος τον έλυne θα γινόταν κυρίαρχος της Ασίας. (Αρριαννού 11 3)
- **Δαμοκλείος σπάθη**: απειλητικές καταστάσεις Η φράση προέρχεται από επεισόδιο που συνέβη μεταξύ του τυράννου των Συρακουσών Διονυσίου και του Δαμοκλή, ενός αυλικού κόλακα, όταν ο πρώτος θέλοντας να δείξει στο Δαμοκλή πόσο επικίνδυνο ήταν το αξίωμα του τυράννου τον έβαλε να καθίσει στο θρόνο, ενώ από πάνω του κρεμόταν ξίφος σε μια τρίχα αλόγου.
- **Διέβην τον Ρουβίκωνα** : σε περιπτώσεις που λαμβάνεται μία παράτολμη απόφαση. Η φράση αποδίδεται στον Ιούλιο Καίσαρα ο οποίος όταν το 49 π.Χ. αποφάσισε να κηρύξει εμφύλιο πόλεμο στην Ιταλία, πέρασε με το στρατό του τον ποταμό Ρουβίκωνα κατευθυνόμενος προς την Ρώμη.
- **Δούρειος Ίππος**: αναφέρεται σε περιπτώσεις δολιότητας, ή δώρων τα οποία υποκρύπτουν δόλο. Η φράση προέρχεται από τον Όμηρο και αναφέρεται κατά την περίοδο των Τρωικών πολέμων τότε που οι Έλληνες ενώ χάρισαν στους Τρώες ξύλινο άλογο μεγάλων διαστάσεων ως αφιέρωμα στους Θεούς, στο εσωτερικό του ήταν κρυμμένοι ο Οδυσσεάς με τους συντρόφους του, οι οποίοι άνοιξαν τις πύλες της Τροίας στους υπόλοιπους Έλληνες (Ομήρου Οδύσσεια λ 529)
- **Δρακόντεια μέτρα**: αναφέρεται σε περιπτώσεις λήψης αυστηρών – σκληρών μέτρων Η φράση προέρχεται από τον Δράκοντα (7ος

αιώνας π.Χ) αρχαίο νομοθέτη των Αθηνών, ο οποίος ήταν γνωστός για τους αυστηρούς και σκληρούς νόμους που επέβαλε.

-Εξ απαλών ονύχων: από μικρό παιδί, από νηπιακή ηλικία.
Η φράση χρησιμοποιείται για να δηλώσει τη νηπιακή ηλικία κατά την οποία ο άνθρωπος μαλακά νύχια.

-Έξεστιν Κλαζομενίοις ασχημονείν : Επιτρέπεται στους Κλαζομενίους να φέρονται με απρέπεια.
Την φράση είπαν οι Έφοροι της Σπάρτης για τους Κλαζομένιους, κατοίκους των Κλαζομενών, πόλης της αρχαίας Ιωνίας, όταν οι αντιπρόσωποι τους λέρωσαν τους θρόνους τους στη γερουσία.
Αιλιανού Ποικίλαι Ιστορίαι,2,15

-Έπεα πτερόεντα : Λόγια του αέρα.
Ποιητική Ομηρική έκφραση βασισμένη στην αντίληψη ότι τα λόγια, όταν βγαίνουν από το στόμα μας τα παίρνει ο αέρας και πετούν. Ιλιάδα,Α,201

-Επί ξυρού ακμής : στην κόψη του ξυραφιού, σε πολύ κρίσιμη κατάσταση, σε κρίσιμο σημείο.
Ομηρική φράση, ειπώθηκε από το Νέστορα στο Διομήδη στην προσπάθειά του να τον ξεσηκώσει για πόλεμο εναντίον των Τρώων. Ιλιάδα,Κ,173

-Εκατόμβη : Τεράστια θυσία πολλά θύματα.
Εκατόμβη στην αρχαία Ελλάδα ονόμαζαν την θυσία, προσφορά προς τους θεούς από εκατό βόδια.
Υπάρχει πολλές φορές στον Όμηρο. Ιλιάδα , Α,65

-Ες αύριον τα σπουδαία : Αύριο θα ασχοληθούμε με τα σοβαρά.

Τη φράση είπε ο Θηβαίος Αρχίας, όταν πήρε το γράμμα που τον προειδοποιούσε ότι κινδυνεύει από τον Πελοπίδα. Πλουτάρχου Πελοπ.,10

- **Η ταν ή επί τας** : Η να την φέρεις νικητής ή να σε φέρουν πάνω της νεκρό, ή θα καταφέρουμε ή θα αποτύχουμε, ό,τι θέλει ας γίνει.

Τη φράση έλεγαν οι Σπαρτιάτισσες μητέρες στα παιδιά τους, όταν τους έδιναν την ασπίδα για τον πόλεμο. Πλουτάρχου Λακεδαιμ. Αποφθ.16

- **Ήξεις αφήξεις** : Λέγεται στην περίπτωση που κάποιος δεν έχει σταθερή άποψη, αλλά αλλάζει συνεχώς γνώμη.

Η φράση προέρχεται από το χρησμό του μαντείου των Δελφών « ήξεις αφήξεις ου θνήξεις εν πολέμω». Η θέση του κόμματος πριν ή μετά το αρνητικό μόριο ου, καθορίζει και τη σημασία του χρησμού.

- **Κέρβερος** Σκληρός, ανυποχώρητος.

Από το όνομα του τέρατος που φύλαγε τον Άδη και δεν άφηνε κανένα να μπει μέσα.

- **Η κεφαλή της Μέδουσας**: Λέγεται για ό,τι είναι αποικρουστικό, για ό,τι δεν αντέχει να το βλέπει κανείς.

Η φράση προέρχεται από το μύθο της Μέδουσας που απολίθωνε όποιον την κοιτούσε

Ησίοδου Θεογονία, 1270

- **Κέρας Αμαλθείας**: Πλούτος, αφθονία

Η φράση προέρχεται από το περιστατικό όπου η Αμαλθεία έτρεφε το μικρό διά με κέρατο κατσίκας γεμάτο γάλα και μέλι.

- **Καυδιανά δίκρανα** Λέγεται στη φράση περνώ μέσα από τα καυδιανά δίκρανα, αναγκάζομαι να υποστώ ταπεινώσεις.
Η φράση προέρχεται από την ταπεινωτική ήττα του ρωμαϊκού στρατού στο Καύδιο, στην Αππία οδό, όπου ο ρωμαϊκός στρατός υποχρεώθηκε να περάσει κάτω από ένα ζυγό σε σχήμα Π κατασκευασμένο από δόρατα (καυδιανά δίκρανα).

- **Και συ τέκνον Βρούτε;** Λέγεται για κάποιον άνθρωπο, που ξαφνικά στρέφεται εναντίον μας.
Τη φράση είπε ο Καίσαρας, όταν αναγνώρισε το βρούτο ανάμεσα στους δολοφόνους του.

- **Κόπρος του Αυγείου:** Μαζεμένες ατασθαλίες καταστάσεις που δύσκολα διορθώνονται.
Η φράση προέρχεται από ένα άθλο του Ηρακλή, όταν καθάρισε την κοπριά από τους στάβλους του Αυγείου.

- **Ιδού η Ρόδος ιδού και το πήδημα:** Λέγεται για όσους υπερηφανεύονται και καυχώνται για ανεπιβεβαίωτα κατορθώματά τους και καλούνται να αποδείξουν ότι λένε την αλήθεια.
Η φράση προέρχεται από αισώπειο μύθο «Ανήρ Κομπαστής» σύμφωνα με τον οποίο κάποιος ισχυριζόταν ότι κάποτε στη Ρόδο έκανε ένα πολύ μεγάλο άλμα και του ζήτησαν να το επαναλάβει λέγοντάς του την παραπάνω φράση. Αισώπου Μύθοι, «Ανήρ Κομπαστής»

- **Μηδένα προ του τέλους μακάριζε:** Μην καλοτυχίζει κανένα, πριν να δεις το τέλος του.
Με αυτή τη φράση σχολίασε ο Σόλωνας τους θησαυρούς του Κροίσου, όταν ο τελευταίος τους έδειξε με υπερηφάνεια.
Ηροδότου I. 32. 7

- **Κόκνειο άσμα:** Η τελευταία πράξη, το τελευταίο έργο, η

τελευταία ενέργεια κάποιου.

Προέρχεται από το τελευταίο τραγούδι του κύκνου πριν το θάνατό του. Πλάτωνος, Φαίδων 84,E

- **Ιστός της Πηνελόπης**: Λέγεται για έργο που δεν τελειώνει.
Η φράση είναι από τον Όμηρο όπου στην Οδύσσεια αναφέρεται πως η Πηνελόπη ύφαινε ένα ύφασμα την ημέρα και το ξήλωνε τη νύχτα θέλοντας να ξεγελάσει τους μνηστήρες μέχρι να γυρίσει ο Οδυσσεύς από την Τροία. Οδύσσεια, τ,149

- **Κουτί της Πανδώρας**: Συνδυασμένη επιδρομή συμφορών η εμφάνιση πολλών κακών ταυτόχρονα.
Η φράση προέρχεται από τη μυθολογία, κατά την οποία ο Δίας για να τιμωρήσει τους ανθρώπους έδωσε στην Πανδώρα σαν δώρο ένα κιβώτιο γεμάτο απ' όλες τις συμφορές έτσι μόλις το άνοιξε βγήκαν έξω τα κακά, εκτός από την ελπίδα.

- **Ο κύβος εροίφθη** Η απόφαση πάρθηκε.
Τη φράση είπε ο Καίσαρας όταν αποφάσισε να κηρύξει εμφύλιο πόλεμο.

- **Κλίνη του Προκρούστη**: Λέγεται στην περίπτωση που κάποιος θέλει να προσαρμόσει την πραγματικότητα σ' ένα αυθαίρετο σχήμα, ώστε να εξυπηρετήσει τα συμφέροντά του.
Προέρχεται από τον μυθικό κακούργο Προκρούστη που έδενε τα θύματά του στο κρεβάτι του κι έπειτα τους έκοβε ή εξάρθρωνε τα πόδια, για να τους φέρει σε μήκος ίσο με το κρεβάτι.

- **Μέμνησο των Αθηναίων** Μην ξεχάσεις να εκδικηθείς τους αντιπάλους σου.
Τη φράση έλεγε καθημερινά ένας υπηρέτης στο Δαρείο υπενθυμίζοντας του ότι έπρεπε να τιμωρήσει τους Αθηναίους, γιατί συμμετείχαν στην πυρπόληση των Σάρδεων. Ηροδότου,

V.105

- **Μερίς του λέοντος** Το μεγαλύτερο μέρος το μεγαλύτερο κομμάτι.

Από το μύθο του Αισώπου «Λέων και αλώπηξ».

- **Κομίζω γλαύκας εις Αθήνας:** Λέω πράγματα πασίγνωστα, σαν να ήταν άγνωστα.

Η φράση λέγεται γιατί στην Αθήνα η γλαύκα, η κουκουβάγια, ήταν πασίγνωστη, σαν σύμβολο της Αθήνας και εικονιζόταν παντού, όπως στις στροφές των σπιτιών, στα νομίσματα κ.λ.π. Αριστοφάνη, Όρνιθες, 301.

ΔΙΕΘΝΗΣ ΧΡΗΣΗ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ

Στην Αμερική έχουν ήδη γίνει προσπάθειες στατιστικής επεξεργασίας των επιδόσεων των μαθητών που παρακολούθησαν προγράμματα Λατινικών και/ή Αρχαίων Ελληνικών σε σχολεία. Τα πρώτα σχέδια εργασίας (Projects) **διδασκαλίας της αρχαίας Ελληνικής γλώσσας στο Δημοτικό** σε σχολεία της Αγγλίας, και δύο έρευνες στην Ελλάδα, έφεραν επίσης θετικά αποτελέσματα. Σιγά σιγά ξεκινούν και έρευνες με τη συνδρομή των νευροεπιστημόνων. Η γνώση της αρχαίας Ελληνικής, λένε οι ερευνητές, μπορεί να **ενισχύσει την ικανότητα εκμάθησης ξένων γλωσσών και να οξύνει την αντιληπτική ικανότητα των παιδιών και τις γλωσσικές τους δεξιότητες.**

Γενικά δεν υπάρχει σήμερα γλώσσα που να μην έχει αρχαίες ελληνικές λέξεις και γι αυτό και δικαίως πολλοί θεωρούν την Αρχαία Ελληνική Γλώσσα ως τη μητρική γλώσσα των άλλων γλωσσών. Μεταφράζοντας οι άλλοι λαοί τα αρχαία ελληνικά επιστημονικά, λογοτεχνικά κ.τ.λ. συγγράμματα μετέφεραν στις γλώσσες τους εκτός από το ελληνικό πνεύμα και πάρα πολλές ελληνικές λέξεις. Αμέτρητες είναι οι διεθνείς ελληνικές λέξεις. Η διεθνής Αγγλική Γλώσσα, για παράδειγμα, χρησιμοποιεί σήμερα πάνω από 50.000 λέξεις, όπως υπολογίζεται, ελληνικής καταγωγής, όπως π.χ. οι: *Ευρώπη - Europe, πρόβλημα – problem, Γεωγραφία- Geography, Ιστορία - History, ..*

Υπάρχουν τόσες πολλές ελληνικές λέξεις στην Αγγλική Γλώσσα που μπορείς να κάνεις άνετα μια ομιλία στην Αγγλική από λέξεις που προέρχονται από την Ελληνική γλώσσα, όπως έκανε ο άλλοτε καθηγητής Ξενοφώντας Ζολώτας, όπως θα δούμε πιο κάτω. Η Ελληνική γραφή, το ελληνικό αλφάβητο και οι κανόνες του, είναι επίσης κεφαλαιώδους σημασίας για την παγκόσμια γραφή, όχι μόνο γιατί χρησίμευσε να καταγράψει, αποταμιεύσει - προωθήσει, την πιο καλλιεργημένη και πιο φιλοσοφημένη σκέψη του αρχαίου κόσμου, που σήμερα μας καθοδηγεί, αλλά και γιατί πάνω σ' αυτή στηρίζεται όχι μόνο η νέα ελληνική γραφή, αλλά και μια σειρά άλλων γραφών, όπως π.χ. οι σημερινές ευρωπαϊκές γραφές, δηλαδή αυτές με τους λατινικούς χαρακτήρες: Αγγλική, Γαλλική, Γερμανική κλπ και

τους Κυριλλικούς (σλαβικές) βουλγαρική, ρωσική κ.α., άρα το μεγαλύτερο ποσοστό των σημερινών γραφών.

Η Ελληνική Γλώσσα και η Ελληνική Γραφή είναι οι πρώτες στον κόσμο που έγιναν διεθνείς, κάτι που έγινε επί εποχής μ. Αλέξανδρου και Ελληνιστικών Χρόνων. Παρέμειναν διεθνείς και επί Ρωμαϊκής και Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, και ως εξ αυτού πολλοί Ρωμαίοι έρχονταν στην Αθήνα, για να μάθουν Ελληνικά. Ρωμαίοι αυτοκράτορες, όπως ο Μάρκος Αυρήλιος, έγραψαν στα Ελληνικά. Οι Ρωμαίοι ρήτορες στο «Αθήναιον» της Ρώμης ειφωνούσαν τους λόγους τους στα Ελληνικά. Επίσης η Παλαιά Διαθήκη έγινε γνωστή στον κόσμο μετά από τη μετάφρασή της από τους Ο' στην Ελληνική.

Γιατί η Ελληνική Γλώσσα για μια ψήφο

δεν έγινε και πάλι διεθνής:

Επειδή στα μέσα του περασμένου αιώνα από τη μια η αλληλεξάρτηση των λαών στους τομείς της οικονομίας, επιστήμης και τέχνης δημιούργησε την ανάγκη συνεννόησης με μια κοινή γλώσσα και από την άλλη οι πιο διαδεδομένες μέχρι τότε γλώσσες, όπως η Αγγλική, η Γαλλική, η Γερμανική, η Κινέζικη κ.α. ήταν και είναι πολύ δύσκολες στην εκμάθησή τους, κάποιοι άνθρωποι των γραμμάτων πρότειναν την επαναφορά της Αρχαίας Ελληνικής ή της Λατινικής ως Διεθνούς Γλώσσα. Η ιδέα αυτή απορρίφτηκε γιατί από τη μια υποστηρίχθηκε ότι και οι δυο είναι νεκρές και ως εκ τούτου δεν καλύπτουν τις σύγχρονες ανάγκες και από την άλλη κάποιοι ισχυρίστηκαν ότι το πρόβλημα θα το έλυναν οι καλούμενες τεχνητές γλώσσες που τότε άρχισαν να εμφανίζονται.

Ωστόσο αυτό ήταν μέγα λάθος, γιατί:

1) Η Ελληνική Γλώσσα και η Ελληνική Γραφή, εκτός της παγκόσμιας προσφοράς τους, είναι και οι πιο εύκολες και οι πιο τέλειες του κόσμου, όπως θα δούμε πιο κάτω.

2) Η Αρχαία Ελληνική Γλώσσα μπορεί να μη χρησιμοποιείται σήμερα, όμως υπάρχει η συνέχειά της, η νέα Ελληνική γλώσσα, η

οποία, βεβαίως, είναι τόσο πλούσια και τόσο ωραία όσο και η Αρχαία και κάτι παραπάνω. Και λέμε έτσι, γιατί από τη μια η Νέα Ελληνική Γλώσσα έκανε επαύξηση της «περιουσίας» με τη δημιουργία νέων λέξεων και από την άλλη κάποια «δύσκολα μέρη» που είχε η Αρχαία Ελληνική (όπως τις πολλών ειδών καταλήξεις, τις πολλών ειδών πτώσεις, τα πολλά ορθογραφικά σημεία κ.α.) τα απλοποίησε με τη βοήθεια των δημοτικιστών λογοτεχνών και έτσι σήμερα η Ελληνική Γλώσσα είναι ακόμη πιο απλή, πιο πλούσια και πιο τέλεια από την Αρχαία.

3) Οι τεχνητές γλώσσες αποδείχθηκαν ότι είναι μόνο για απλή συνεννόηση και τίποτε περισσότερο.

Σημειώνεται ότι:

1) Σύμφωνα με τους υπολογισμούς των οπαδών της τεχνητής γλώσσας Εσπεράντο (βλέπε εγκυκλοπαίδεια «ΕΠΙΣΤΗΜΗ & ΖΩΗ» κ.α.), η διεθνής αγγλική γλώσσα και γραφή μιλιόταν το 1900 στο 10% περίπου του παγκόσμιου πληθυσμού. Το 1950 μειώθηκε στο 11% και σήμερα στο 8.5%! Αυτό συνέβηκε, λένε, γιατί η αγγλική γλώσσα και γραφή είναι πάρα πολύ δύσκολη στην εκμάθησή της.

2) Λέγεται ότι στο συνέδριο που έγινε στα τέλη του περασμένου αιώνα στη Αμερική από ανθρώπους των γραμμάτων προκειμένου να αποφασιστεί ποια γλώσσα θα γίνει για αυτούς διεθνής, η Ελληνική έχασε για μια ψήφο και η ψήφος αυτή ήταν του Πολωνού (όμως βραβικής καταγωγής) γιατρού Λάζαρου Λούντβιχ Ζάμενχοφ (L. L. Zamenhof, 1859 - 1917) ή με το φιλολογικό ψευδώνυμο " Doctor Esperanto " απ' όπου και η ονομασία της τεχνητής γλώσσας Εσπεράντο που δημιούργησε. Κατά άλλους η εν λόγω ψήφος δεν ήταν του ίδιου του Λάζαρου Λούντβιχ (Εσπεράντο), αλλά κάποιου οπαδού του.

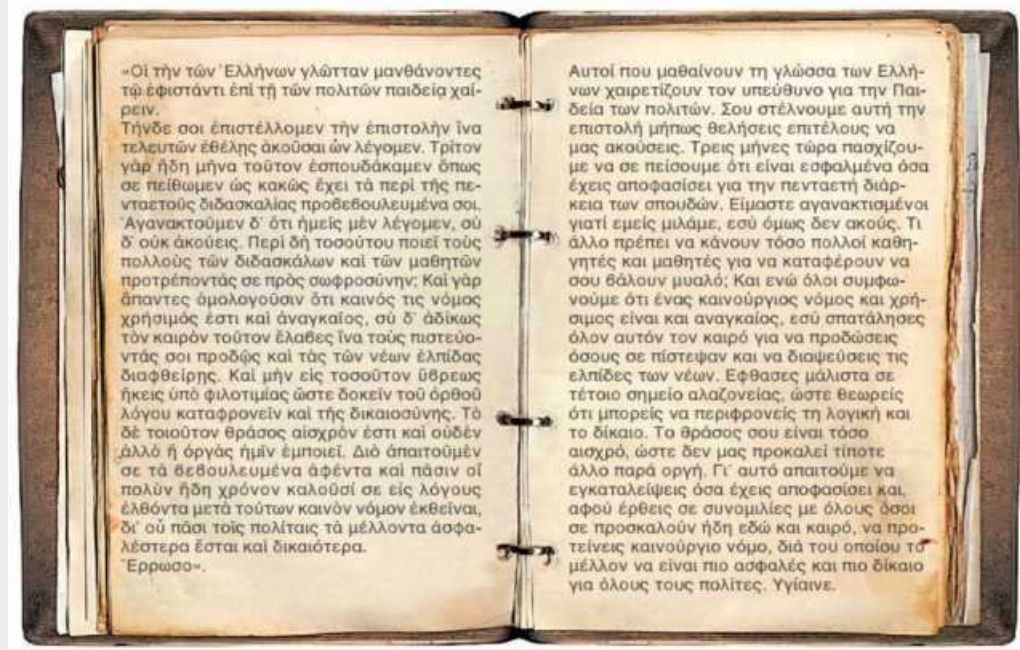
3) Οι τεχνητές γλώσσες φτιάχτηκαν με επιλογή λέξεων που είναι κοινές σε πάρα πολλές γλώσσες και υποτίθεται ευρηματικούς κανόνες γραφής, σύνταξης και κλίσης, προκειμένου να μαθαίνονται εύκολα. Η τεχνητή γλώσσα Εσπεράντο π.χ. βασίζεται στο λεξιλογικό υλικό των λατινογενών καλούμενων γλωσσών, δηλαδή Αγγλικής, Γαλλικής,

Γερμανικής κ.α. Ωστόσο οι τεχνητές γλώσσες είναι μόνο για απλή επικοινωνία, γιατί για μια πλήρη και ορθή συνεννόηση απαιτείται φυσική γλώσσα. Και το ότι οι τεχνητές γλώσσες δεν μπορούν να κάνουν ότι και μια φυσική φαίνεται και από το ότι υπάρχουν πάρα πολλές από αυτές ή απευθύνονται μόνο σε συγκεκριμένα άτομα.

ΑΓΓΛΙΚΟΙ ΟΡΟΙ ΜΕ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ

Ο πρώην πρωθυπουργός και καθηγητής Ξενοφών Ζολώτας είχε εκφωνήσει δύο λόγους στην Ουάσιγκτον (στις 26 Σεπτεμβρίου 1957 και στις 2 Οκτωβρίου 1959), οι οποίοι έμειναν μνημειώδεις (από το διεθνή τύπο χαρακτηρίστηκε «**Γλωσσικός Άθλος - Glossic Athlos!**»). Αιτία ως προς αυτό δεν ήταν μόνο το περιεχόμενό τους αλλά και η γλώσσα τους. Υποτίθεται ότι η γλώσσα των όρων ήταν η Αγγλική. Κατ' ουσία όμως, με την αφαίρεση λίγων συνδέσμων, άρθρων και προθέσεων η γλώσσα είναι η Ελληνική. Το ακροατήριό του αποτελούσαν οι σύνεδροι της Διεθνούς Τράπεζας Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης και δεν αντιμετώπισαν τότε κανένα πρόβλημα στην κατανόηση του προφορικού κειμένου που ανέγνωσε ο Έλληνας καθηγητής.

Κατάλογος ελληνικών λέξεων στην αγγλική γλώσσα

- a.** abyss, academy, acme=δόξα-ακμή, acrobat, acropolis, aegis, aerial, aerodrome, aeronautics, aeroplane, aesthetic, air, all, allegory, allergy, alphabet, amalgam, ambrosia, amethyst, amnesia, amphibian, amphitheatre, amphora=αμφορεύς, anachronism, anaemia, anagram, analogy, analysis, anarchism, anathema, anatomy, angel, anomalous, antagonism, anorexia, anthology, anticyclone, aorta=αορτή, apathetic, aphorism, apocalypse, apologise, apoplexy, apostasy, apostle, apostrophe, apothecary, archaeology, archbishop, archdeacon=αρχιδιάκων, archipelago, architect, arctic, aristocratic, arithmetic, aroma, arsenic, asbestos, ascetic, asphyxia, asthma, astrology, astronaut, astronomy, asylum, atheism, athlete, atmosphere, atom, atrophy, aura=αύρα-φωτοστέφανο, austere=αυστηρός, authentic, autobiography, autocrat=αυτοκράτωρ-μονάρχης, automatic, autograph, autonomous, autopsy, axiom. (80)
- b.** bacterium, baptism, barbarian, baritone, barometre, basic, basil, bathos, basis, Bible, bibliography, bigamy, biochemistry, biography, biology, biplane, blasphemy, botany. (18)
- c.** call, callus, calyx, canon, captain, card, cartography, castor, cataclysm, catacombs, catalogue, catalyst, catapult, cataract, catarrh=καταρροή, catastrophe, catechism, categoric, cathedral, cathode, catholic, caustic, cell, cemetery, cenotaph, centre,

ceramic, chameleon, chaos, character, chart, chasm, chimera, chiropractor, choir=χορός-χορωδία, chiropodist="πεντικιουριστ", chord=χορδή, choreography, chorus, Christ, chromatic, chromosome, chronic, chronicle, chronological, chronometre, chryssalis, chryssanthemum, cinema, cirrhosis, claustrophobia, cleric, climacteric, climate, climax, clinic, code, colossal=κολοσιαίος, coma, comedy, comic, comma, cosmos, cosmetic, cosmonaut, cost, crisis, criterion, criticism, crypt, crystal, cybernetics, cycle, cyclone, cyclopaedia, cyclotron, cylinder, cymbal, cynic, cyst. (80)

d. deacon=διάκος, decade, decalogue, delta, demagogic, democracy, demography, demon, demotic, dermatology, diabetes, diabolic, diadem=διάδημα, diaeresis, diagnosis, diagonal, diagram, dialect, dialogue, diameter, diamont, diaphanous, diaphragm, diatribe, dichotomy, dictator, didactic, diet, dilemma, dinosaur, dioxide, diorama, diphtheria, diphthong, diploma, diplomat, disaster=δυσαστρία-δεν "έχω άστρο", disc, dolphin, dose, double, draconian, dragon, drama, drastic, dynamic, dynamite, dynasty, dyspepsia.(49)

e. eccentric, ecclesiastic, echo, eclectic, eclipse, ecology, economic, ecstasy, ecumenical, eczema, egoism, elastic, electric, elegiac, elephant, elliptic, emblem, embryo, emetic, emphasis, emporium, encyclopedia, endemic, energy, enigma, enthrone, enthusiasm, entomology, enzyme, ephemeral, epidemic, epigram, epilepsy, epilogue, epiphany, episode, epistle, epitaph, epithet, epitome, epoch, erotic, esophagus, esoteric, ether, ethic, ethnic, ethos, etymology, eucalyptus, Eucharist, eugenics, eulogize, eunuch, euphemism, euphony, euphoria, Eurasia, eureka=εύρηκα, evangelic, exodus, exorcize=εξορκίζω, exotic.(63)

f. fable=φάβλος-μύθος, fanatic, fantasy, father, frenetic=φρενήρης.(5)

g. galaxy, gastronomy, general, genesis, genus, geography, geocentric, geophysics, geopolitics, geology, geometry, gerontology, gigantic, glycerine, gyro, goverment, grammatical, gramophone, graphic, gymnasium, gregorian, gynecaology. (23)

h. hagiology, halcyon=αλκυονίδες ημέρες, harmony, hecatomb, hectare, hedonism, hegemony, helicopter, heliotrope, helium, helot=είλωτας, hemisphere, hemorrhage=αιμοραγία, hemorrhoids,

hepatitis, heretic, hermaphrodite, hermetic, hermit=ερημίτης, hero, heroin, hesperus, heterodox, heterogeneous, heterosexual, hexagon, hexameter, hierarchy, hieroglyph, hilarious=ιλαρός-εὐθυμος, hippopotamus, hippodrome, history, holocaust, holograph, homeopathy, homogeneous, homonym, homophone, horizon, hymen, hyperbole, hypnosis, hypocrisy, hypotenuse=υποτείνουσα, hysteria, homosexual, horde=ορδή-στίφος, horizon, hormone, hour, hydrostatics, hydrophobia, hyena, hygiene, hymn, hypertrophic, hypochondria, hypodermic, hypothesis.(60)

i. iamb, icon, iconoclast, idea, ideogram, ideology, idiot, idiolect, idiom, idiosyncrasy, idylle, Ireland=χώρα της Ιρλίδος, ironic, isobar, isosceles, isotope, isthmus. (17)

k. kaleidoscope, kilo, kilocycle, kilogram, kilometre, kilolitre, kinetic, kleptomania. (8)

l. labyrinth, laconic, laic, larynx, lava, lesbian, lethargy, leukemia, lexical, lithography, logarithm, logic, logistics, lynx=λύγξ-αγριόγατα, lyre, lyric. (16)

m. macrobiotic, macrocosm, magic, magnet, mania, mathematics, mechanic, medal, megacycle, megalith, megalomania, megaphone, megaton, meiosis, melancholia, melodic, melodrama, meningitis, menopause, metabolism, metallic, metallurgy, metamorphosis, metaphor, metaphysics, meteor, meteorite, meteorology, meter, metre, metric, metronome, metropolis, miasma, microbe, microbiology, microelectronics, micrometer, micron, microorganism, microphone, microscope, mimeograph, mimetic, monarch, monastery, monogamy, monogram, monolith, monologue, monomania, monoplane, monopoly, monosyllable, monotheism, monotone, morphology, museum, music, myopia, myriad, mysterious, mystic, myth.(64)

n. narcissism, narcotic, nautical, nautilus, narcomancy, necropolis, nectar, nemesis, neolithic, neologism, neon, nerve, neoplasm, nephritis, neuralgia, neurasthenia, new, nostalgia, nymph.(19)

o. oasis, ocean, octagon, octane, octave,

octogenarian=ογδοηκοντούτης, octopous, ode=ωδή, odyssey, oecumenical, Oedipous complex, orgy, oligarchy, Olympiad, Olympic, onomatopoeia, ontology, ophthalmia, optic (optimist, option), orchestra, orchid, organ, organic, organism, organize, orgasm, orphan, orthodox, orthographic, orthopaedic, osteopath, ouzo, oxide, oxygen.(34)

p. pachyderm, pagan=παγανιστής-ειδωλόλατρες, paleolithic, paleontology, palm, panacea, panchromatic, pancreas, pandemic, pandemonium, panegyric=πανηγυρική ομιλία, panic, panoply, panorama, pantehnicon, pantheism, pantheon, panther, parabola=παράβολή, paradigm, paradox, paragon=παράγων-υπόδειγμα, paragraph, parallel, paralysis, paranoia, paraphrase, paraplegia, parasite, paratyphoid, parenthesis, pariah=παρίας, parody, paroxysm, pater, pathetic, pathology, pathos, patriach, patriot, patronymic, pedagogue, pederasty, pediatrics, pedometer=βηματομετρητής, pentagon, pentameter, Pentateuch, pentathlon, Pentecost, pepsis, perihelion=περιήλιον, perimeter, period, peripatetic, periphrasis, periphery, periscope, peristyle, peritonitis, petal=πέταλο άνθους, phalanx, phallus=φαλλός, phantasm, pharmacology, pharmacy, pharynx, phase, phenomenon, philanthropy, philately, philarmonic, philology, philosophy, philtre, phlebitis, phlegm, phobia, phoenix, phone, phoneme=φώνημα, phonetic, phonograph, phonology, phosphorous, photo, photoelectric, photogenic, photograph, photolithography, photometer, phrase, phrenetic, phrenology, phthisis, physics, physiognomy, physiology, physiotherapy, planet, plasm, plasma, plastic, plectrum=πλήκτρο, pleonasm, plethora, plutocracy, plutonium, pneumatic, pneumonia, pole=πόλος, polemic, policy, police, politics, polyandry, polygamy, polyglot, polygon, polymorphus, polyphony, polypous, polysyllable, polytechnic, polytheism, porn, practice, pragmatism, presbyter, prism, problem, prognosis, programme, prologue, prophecy, prophylactic, proscenium=προσκήνιο, proselyte, prosody, protagonist, protocol, proton, protoplasm, protozoa, prototype, psalm, pseudonym, psyche, psychedelic, psychic, psychoanalysis, psychology, psychopath, psychosis, psychotherapy, pterodactyl, pylon=πυλώνας, pyramid, pyre=πυρά, pyrites, pyrotechnics=πυροτέχνημα, python.(162)

r. radio

s. sandal, sarcasm, sarcophagus, sardonic, satyr, scene, sceptic, schematic, schism, schizophrenia, scholar, scholastic, school, scoria, scorpion, Scotland=χώρα του σκότους, Scylla, seismic, semantic, semaphore=σηματοφόρος, septisemia=σηψαιμία, serial, sir, solecism=σολοικισμός, sophism, spasm, sphinx, stadium, stalactite, stalagmite, star, static, statistics, stereophonic, stereoscopic, sternum, stigma, stoic, stomach, strategy, stratagem, stratosphere, strptococcus, streptomycin, strophe, sycophant, syllogism, symbol, symmetry, sympathetic, symphony, symposium, symptom, synagogue, synchronize, syncope, syndrome, synod, synonym, synopsis, syntax, synthesis, syphilis, syphon, syringe, system.(67)

t. tactic, talent, tantalize=υποβάλω κάποιον στα μαρτύρια του Ταντάλου, tartar, tautology, taxidermy, technique, technocracy, technology, telegram, telegraph, telemetry, teleology, telepathy, telephone, telephoto, telescope, thetatre, theism, theme, theocracy, theology, theorem, theoretic, theory, theosophy, therapeutic, therapy, therm, thermal, thermionic, thermometer, thermos, thesaurus, thesis, tone, topography, tragedy, tragicomedy, tremor, trigonometry, trilogy, tripod, trirem, triple, trophy, tropic, typhoon, typical, typography,tyrrany.(51)

u. unonymous

x. xenophobe, xylophone

z. zephyr, zeugma, zodiac, zone, zoology.

Πρακτορείο ειδήσεων στα... αρχαία ελληνικά!

Ισπανός καθηγητής δημιούργησε το Acropolis World News στο Ίντερνετ

The image shows a screenshot of a web browser displaying the 'Acropolis World News' website. The browser's address bar shows 'http://www.acropolisnews.com'. The website's header features the title 'AKROPOLIS WORLD NEWS' in large, stylized letters, with 'J. COOPER, M.A., Ph.D.' underneath. To the right of the title is a navigation menu with buttons for 'Website Objective', 'How I will operate it', 'What I expect from You', 'Modern vocabulary', 'About myself', 'LATEST NEWS', 'FORMER NEWS', 'GREEK COMPS', 'Compare. All', and 'Received content'. Below the header, there is a news article written in ancient Greek. The article is titled 'Πρώτος νεφ' and discusses the construction of the Acropolis in Athens. The text is arranged in two columns, with a sub-heading 'Τρομοκρατική κερβολή εν τη Ρωσσία' (Terrorist bombing in Russia) visible in the second column. The browser's taskbar at the bottom shows various icons and the system clock.

1.2 Αρχαία Ελληνικά: φορέας σύγχρονων αξιών

Τα αρχαία ελληνικά αποτελούν τη βάση για την καλλιέργεια αξιών, την υιοθέτηση στάσεων και την επίδειξη συμπεριφορών, που απαρτίζουν τη σύγχρονη δημοκρατική αντίληψη για τον πολίτη.

Με την διδασκαλία τους, στους νέους και τους εφήβους, επιδιώκεται:

- ~ Η Αφύπνιση του ενδιαφέροντος για τη γλώσσα και τις δυνατότητές της ως εκφραστικό και επικοινωνιακό μέσο,
- ~ Η παροχή κινήτρων για κριτική ανάλυση του αισθητικού αποτελέσματος που παράγεται από την χρήση στον έντεχνο λόγο.
- ~ Κύριο κίνητρο, της διδαχής τους στα σχολεία είναι, τα αρχαία κείμενα όχι μόνο να μελετώνται ως φορείς διαχρονικών αξιών και ηθικών παραινέσεων, αλλά και να αποδομούνται ως ιστορικά προσδιορισμένοι φορείς ιδεολογίας.

Βασικό στόχος κατά της διδασκαλία του μαθήματος της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας είναι η καλλιέργεια της αυτοσυνειδησίας των μαθητών και των μαθητριών (σε εθνικό, ευρωπαϊκό, αλλά και πανανθρώπινο επίπεδο), και εν γένει η αναγνώριση της αξίας του πνευματικού πολιτισμού και η ανάπτυξη θετικής στάσης απέναντι στις αισθητικές και ηθικές αξίες που συνιστούν το ανθρωπιστικό ιδεώδες. Απώτερος σκοπός είναι η δημιουργία ελευθέρων και σκεπτόμενων πολιτών, με ανεπτυγμένη κριτική διάθεση και ανοιχτοί στη συνάντηση με το διαφορετικό στο πλαίσιο της διαπολιτισμικής επικοινωνίας.

Ο κριτικός αναστοχασμός γύρω από θέματα ατομικής και συλλογικής ταυτότητας με οδηγό καταστατικά κείμενα του ευρωπαϊκού πολιτισμού, μπορεί να οδηγήσει σε καλύτερη προσαρμογή στο σύγχρονο πολιτιστικό περιβάλλον που χαρακτηρίζεται από πλουραλισμό ιδεών, πληθώρα πληροφοριών

και δυνατότητες εύκολης πρόσβασης, αλλά και τάση χρησιμοθηρικής αντιμετώπισης της γνώσης.

Επιδιώκεται επίσης η αισθητική αγωγή στο πλαίσιο μιας διαθεματικά προσανατολισμένης καλλιέργειας ενδιαφερόντων, δεξιοτήτων και στρατηγικών έκφρασης, που θα καλύπτει εκτός από τη λογοτεχνική παιδεία, τις παραστατικές τέχνες, τη μουσική παιδεία, και τη θεατρική αγωγή. Άλλος ένας στόχος των Αρχαίων Ελληνικών μαθημάτων στα σχολεία είναι η καλλιέργεια ιδιοτήτων, ικανοτήτων, δεξιοτήτων που απαιτούνται από την κοινωνία του 21ου αι.

Επιδιώκουμε δηλαδή την συσχέτιση των κειμένων με το δυναμικό εξωκειμενικό τους πλαίσιο, όπως αυτό συγκροτείται από το ιστορικό γίνεσθαι, την εξέλιξη των ιδεών, των αισθητικών αξιών, των ειδολογικών συμβάσεων και των εκφραστικών κωδίκων.

Ακόμη, η εφαρμογή θεωρητικών γνώσεων και τεχνικών ανάλυσης των κειμένων που έχουν κατακτηθεί στο μάθημα της Νέας Ελληνικής λογοτεχνίας στα αρχαία κείμενα. Καθώς και η ανάπτυξη μεταφραστικών δεξιοτήτων.

Αυτές συνίστανται στη βαθύτερη επίγνωση του γλωσσικού συστήματος, στην όξυνση της παρατηρητικότητας για τα χαρακτηριστικά του, στην αντιπαράθεση των δύο κόσμων και πολιτισμών, και την ανασύνθεση του ενός μέσα στον άλλο, και στην οικειοποίηση του διαφορετικού και του παρωχημένου, μέσα στο οικείο και το σύγχρονο.

Η επιστημονική προσέγγιση του αντικειμένου της μετάφρασης ανταποκρίνεται στην ανάγκη για αυξημένη θεωρητική και πρακτική κατάρτιση στο σύγχρονο πολύγλωσσο παγκόσμιο περιβάλλον.

Η συνειδητοποίηση των προβλημάτων της μετάφρασης έχει προπαιδευτικό χαρακτήρα για την κατανόηση της ερμηνευτικής διαδικασίας και εντέλει της δ' υποκειμενικής και διαπολιτισμικής επικοινωνιακής πράξης.

Επίσης προϋποθέτει για τη συζήτηση θεωριών σχετικά με το ρόλο του αναγνώστη στη σύγχρονη θεωρία της λογοτεχνίας. Η μετάφραση βεβαίως πρέπει να προσεγγίζεται ως ιδεολογικό και ιστορικό κατασκευάσμα, ως μια μορφή παρέμβασης του μεταφραστή στο μεταφραζόμενο κείμενο.

Οι ποικίλες μεταφορές και μετασχηματισμοί μεταξύ του ελληνικού, ρωμαϊκού, ιουδαϊκού κόσμου, οι οποίες τεκμαίρονται μέσα από τη σπουδή της μετάφρασης και των μεταφρασμένων κειμένων, λειτουργούν ως παράδειγμα για τη σπουδή στο σύγχρονο διάλογο των πολιτισμών. Η απόρριψη, η πολεμική, η οικειοποίηση στοιχείων μεταξύ μεγάλων πολιτισμών με θεμελιώδης ιδεολογικές και ανθρωπολογικές ασυμβατότητες συνιστά κορυφαίο μάθημα απομυθοποίησης του Πολιτισμού ως υπερβατικής οντότητας και εκτίμησης των Πολιτισμών ως ισότιμων κατασκευασμάτων διαφορετικών λαών και εποχών. Η αρχαιότητα ειδικά παρουσιάζει χαρακτηριστικές καταστάσεις που αφορούν άμεσα το σύγχρονο κόσμο και μπορούν να εξηγήσουν τις συγκρούσεις του σε συγχρονικό πλαίσιο.

Ειδικότερα προϋποτίθεται η συνειδητοποίηση ότι η σημασία δεν κατακτάται με τη στενή σημασιολογική προσέγγιση του λεξιλογίου, αλλά με τη συνολική συγκρότηση του κειμένου ως γλωσσικής και νοηματικής δομής, που καλύπτεται με την ανάλυση

φαινομένων από τη σκοπιά επίσης της σύνταξης, πραγματολογίας και κειμενογλωσσίας.

Επιπλέον, επιζητείται η συνειδητοποίηση της ιστορικότητας θεμελιωδών στοιχείων του πνευματικού πολιτισμού (ανάπτυξη λογοτεχνίας, επιστήμης, θεσμών, νοοτροπιών κ.ο.κ.) και η ικανότητα αναγνώρισης ομοιοτήτων και διαφορών διαμέσου της αντίστασης εξέλιξης, ως προϋπόθεση για την καλύτερη κατανόηση του παρόντος (ανάπτυξη ικανότητας διαλόγου κριτική στάση που προάγει τις ατομικές αντιστάσεις απέναντι στην πολιτιστική ομοιομορφία και την παθητική στάση που επιφέρει η παγκόσμια μονοπωλιακή κυριαρχία των Μ.Μ.Ε.)

Διαρκές μέλημα των διδασκόντων οφείλει να είναι η καλλιέργεια ενδιαφέροντος για την "ανακάλυψη" των μυστικών της α.ε. γλώσσας, των κειμένων, των ιδεών που ανέπτυξε και του τρόπου με τον οποίο η αρχαιότητα "ζει" μέσα στο σύγχρονο κόσμο.

1.2.1 ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΟΣΜΟΥ

Για τις αρχαίες Ελληνικές και διαχρονικές αξίες έχουν μιλήσει άνθρωποι του πνεύματος, από κλάδους της ποίησης, της λογοτεχνίας ακόμη και της φιλοσοφίας-φιολογίας, τόσο Έλληνες όσο και Ευρωπαίοι.

1.2.2 ΕΛΛΗΝΕΣ ΓΙΑ ΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

1. Οδυσσέας Ελύτης

Απόσπασμα από την ομιλία του Ελύτη στην τελετή απονομής του βραβείου Νόμπελ τον νόμπελ τον Νοέμβριο του 1979:

"Είναι το ξέρω, άτοπο ν' αναφέρεται κανείς σε προσωπικές περιπτώσεις. Και ακόμη πιο άτοπο να παϊνά το σπίτι του. Είναι όμως κάποτε απαραίτητο, στο βαθμό που αυτά βοηθούν να δούμε πιο καθαρά μιαν ορισμένη κατάσταση πραγμάτων. Και είναι σήμερα η περίπτωση. Μου εδόθηκε, αγαπητοί φίλοι, να γράφω σε μια γλώσσα που μιλιέται μόνον από μερικά εκατομμύρια ανθρώπων. Παρ' όλ' αυτά, μια γλώσσα που μιλιέται επί δυόμιση χιλιάδες χρόνια χωρίς διακοπή και μ' ελάχιστες διαφορές. Η παραλογή αυτή, φαινομενικά, διάσταση αντιστοιχεί και στην υλικοπνευματική οντότητα της χώρας μου. Και το αναφέρω όχι διόλου για να υπερηφανευθώ αλλά για να δείξω τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει ένας ποιητής όταν χρησιμοποιεί για τα

πιο αγαπημένα πράγματα τις ίδιες λέξεις που χρησιμοποιούσαν μια Σαπφώ ή ένας Πίνδαρος χωρίς να έχει αντίκρισμα που είχαν εκείνοι επάνω στην έκταση της πολιτισμένης τότε ανθρωπότητας. Εάν η γλώσσα αποτελούσε απλώς ένα μέσον επικοινωνίας, πρόβλημα δε θα υπήρχε. Συμβαίνει όμως ν' αποτελεί και εργαλείο μαγείας και φορέα ηθικών αξιών. Πρόκειται η γλώσσα στο μάκρος των αιώνων ένα ορισμένο ήθος και το ήθος αυτό γεννά υποχρεώσεις. Χωρίς να λησμονεί κανείς ότι στο μάκρος τον 25 αιώνων δεν υπήρξε ούτε ένας, που να μη γράφτηκε ποίηση στην ελληνική γλώσσα. Να τι είναι το μεγάλο βάρος τη παράδοσης που το όργανο αυτό σηκώνει. Το παρουσιάζει ανάγλυφα η νέα ελληνική ποίηση."

2. Γ. Μπαμπινιώτης

Από συνέντευξη του στο κανάλι Ερτ2, από την εκπομπή στα άκρα:

"(...) Η Ελληνική γλώσσα έχει μια παρουσία σε όλες τις γλώσσες του κόσμου, κυρίως από τη χρονιά της Αναγέννησης. τότε ήταν που οι άνθρωποι του διαφωτισμού και των άλλων επιστημών, άρχιζαν πια να αναζητούν το παρελθόν. Και μέσα από παλαιά κείμενα και χειρόγραφα, άρχισαν να μελετούν αρχαία ελληνικά, αλλά και λατινικά κείμενα. (...) Η Α.Ε. είναι συνέχεια του πολιτισμού και είναι τρομερό το γεγονός ότι ήταν, είναι και θα είναι συνδεδεμένη με το κάθε έλληνα. (...) Είναι αξιόλογο το να συμπληρώσω, ότι η α.ε είναι η μόνη γλώσσα που έχει συνέχεια και ροή μέσα στο χρόνο, καθώς άρχισε να ομιλείται από το 2000 π.Χ. και μιλιέται επί

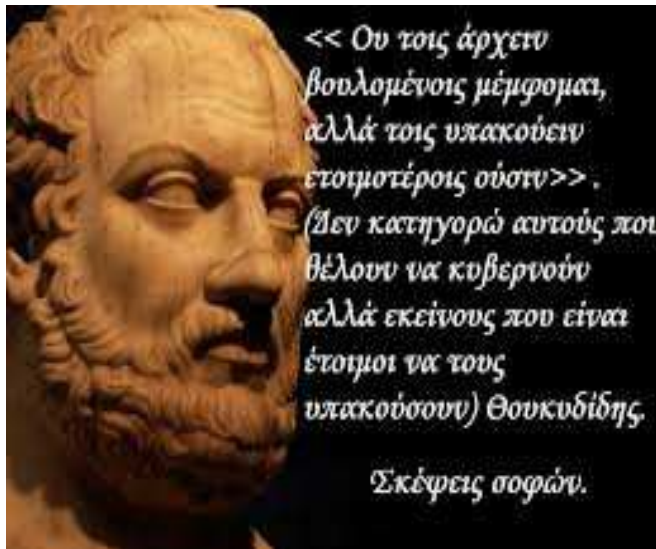
4000 χρόνια. (...) Υπήρχε δηλαδή μια επιβίωση και αναβίωση, θα έλεγε καλύτερα, των λέξεων (...) μια, πέρα από τον πολιτισμικό, πολιτιστικό, λεξιλογικό και συντακτικό της πλούτο, είναι συνδεδεμένη και με αξίες. Λέξεις, δηλαδή, που είχαν άλλη αξία και παρόλα αυτά διαχρονική μέσα στους αιώνες. Λέξεις, όπως ελευθερία ή πόλις- κράτος, ανδρεία κ.α. Που σήμερα κατά κύρια βάση είναι κενές σε εμάς ή αυτονόητες!"

3.Καζαντάκης

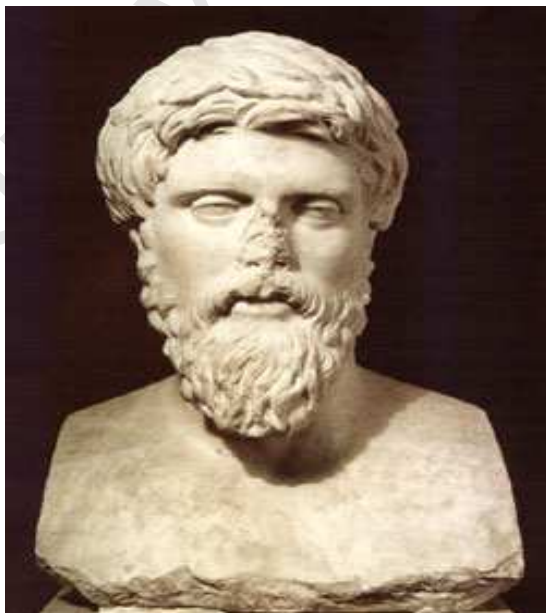
Η πρώτη φορά που ο άνθρωπος αμφισβήτησε το παρελθόν , τις παραδόσεις και τις καθεστηκυίες αξίες που, ήσαν οι αιώνες της Αρχαίας Ελλάδος. Για πρώτη φορά στην ιστορία της ανθρωπότητας κατεγράφη το αίτημα της ελευθερίας του ανθρώπου. Στην Ελλάδα εγεννήθη για πρώτη φορά η αξία του αυτοκαθορισμού του ανθρώπου. Ο άνθρωπος που δεν αποφασίζει ο ίδιος για τη ζωή του δεν είναι άνθρωπος αλλά ο ανδραποδισαν άνθρωπος δεν βρρίσκει έτοιμο αλλά δημιουργεί κάθε φορά το νόημα του. Το νόημα της ζωής είναι παιδί της ελευθερίας. Έτσι ο άνθρωπος δεν αποτελεί δεδομένο αλλά ζητούμενο, όχι ως τελειωμένο ον αλλά ως δυνατότης όντος. Όπως έλεγε ο Καζαντζάκης: " Όσο περισσότερη αξία βρρίσκω στη ζωή, τόσο περισσότερο αξία έχω εγώ".

4. Θουκυδίδης

Ο Θουκυδίδης έλεγε ότι: "Άνδρες γαρ η πόλις.". Με αυτή την φράση εννοούσε ότι η ελληνική "πόλις" δεν είναι γεωγραφικός προσδιορισμός, αλλά ένας πολιτικοοικονομικός και κοινωνικός όρος. Η εδαφική αντίληψη της πολιτικής κοινότητας έχει τις ρίζες της, βαθιά στον χρόνο, προερχόμενοι από τις Ρώσικες και Ιουδαιοχριστιανικές αντιλήψεις.

5. Πλούταρχος

Το προϊόν του αρχαίου πνεύματος είναι η ιδέα- αξία της αυτοκυβερνήσεως. Η αυτοκυβέρνηση έχει απαραίτητη προϋπόθεση την δυνατότητα αμφισβητήσεως του παρελθόντος. Αυτή η δυνατότητα, όμως, μόνο στα πλαίσια ολιγάνθρωπων πόλεων έχει υπάρξει. Το απρόσωπο μαζικό κράτος των ανατολικού τύπου κατεστημένων

λειτουργεί μονάχα σαν θάλαμος αερίων για την ελευθερία του ατόμου. Οι πολίτες είναι που αποφασίζουν σε μια ελεύθερη πόλη για τη ζωή τους και όχι όπως συμβαίνει τώρα να εκλέγονται από τους πολίτες κάποιιοι που θα αποφασίζουν αντί των πολλών ενώ ταυτόχρονα οι υπόλοιποι έχοντας καλλιεργήσει το αίσθημα της απάθειας και της ανευθυνότητας, επιφορτίζουν άλλους να αποφασίζουν για το μέλλον τους. Αντίθετα, οι Έλληνες δεν χρειάζονται δεσπότες ακόμα και αν αυτοί είναι χρηστοί. Προτιμούν την ολέθρια απόφαση της Εκκλησίας του δήμου η οποία είναι προϊόν αυτονομίας των πολιτών παρά την χρήσιμη διοίκηση ενός δεσπότη. "...Ημείς γ' ου δεόμεθα χρηστού δεσπότη"

1.2.3 Ευρωπαίοι για τα Αρχαία Ελληνικά

Ζαγκλίν Ντε Ρομιγύ

Γιατί η Ελλάδα; Στο Παρίσι πάντως δεν περνάει μια μέρα του χρόνου που να μην μπορούμε να δούμε ένα ελληνικό έργο, καμιά χρονιά που να μην ανακαλύπτεται μια καινούργια διασκευή, λίγο πολύ ελεύθερη ή λίγο πολύ πετυχημένη. Ένα τελευταίο έργο του Μ.Ο. Τάπλιν μας προσφέρει εικόνες του θεάτρου, της όπερας ή του κινηματογράφου που μας οδηγούν σε όλο τον κόσμο. Σε χώρες όπου προσπαθούν να ελαττώσουν ή να καταργήσουν τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας και λογοτεχνίας, ο Ηρόδοτος, ο Θουκυδίδης, ο Πλάτων, προβάλλονται σε βιβλία τσέπης ή σε φτηνές εκδόσεις οπωσδήποτε κάθε χρόνο. Και γιατί, σε αυτές τις χώρες τις Δύσης ανατρέχουν στα ελληνικά για να ονομάσουν όλες τις σύγχρονες ανακαλύψεις και εφευρέσεις –από την ευθανασία ως το μεταβολισμό– χωρίς να αναφέρουμε τους πυραύλους ή τους μεγάλους επιστημονικούς στόχους που ονομάζονται Αριάδνη ή Ερμής; ... Αναπνέουμε τον αέρα της Ελλάδας κάθε στιγμή χωρίς να το ξέρουμε. Ο 5ος Αθηναϊκός αιώνας ανακάλυψε τη δημοκρατία και τον πολιτικό στοχασμό. Δημιούργησε την τραγωδία και σε λιγότερο από εκατό χρόνια είδε να διαδέχονται ο ένας τον άλλον τους μοναδικούς τρεις συγγραφείς που γνώρισαν οι μεταγενέστεροι –τον Αισχύλο, το Σοφοκλή, τον Ευριπίδη. Έδωσε μορφή στην κωμωδία με τον Αριστοφάνη. Η πρώτη περίπτωση είναι η απίθανη επίδραση που

ασκούσαν σχεδόν σε όλες τις εποχές και σε όλες τις χώρες τα ελληνικά έργα, η ελληνική σκέψη, ακόμα και οι ελληνικές λέξεις. Οι αποικίες δεν ήταν παρά νησίδες ελληνικού πληθυσμού πολύ απομακρυσμένες η μία από την άλλη και δεν προσπαθούσαν να προσαρτήσουν ή να κηδεμονεύσουν τις γύρω χώρες. Με εξαίρεση μερικούς αιώνες στο τέλος του Μεσαίωνα, βλέπουμε ότι όλοι οι λαοί της Δύσης βιώνουν –αλλά παίζονται παντού: από τη Γερμανία ως την Ιαπωνία και από τη Σουηδία ως τις Ηνωμένες Πολιτείες. Υπήρξαν περίοδοι εθνικών αντιθέσεων και εμφυλίων πολέμων όπως και σε εμάς. Οι Έλληνες όμως ήξεραν τουλάχιστον να πουν τι θα έπρεπε να είναι, να προσδιορίσουν αξίες και καμιά φορά να πεθάνουν γι' αυτές. Και εδώ ακόμα, οι Έλληνες είχαν τη μοναδική αυτή τιμή, να διατυπώσουν τις διάφορες αυτές αξίες, να τις ορίσουν, να προβάλλουν, από αόριστες εμπνεύσεις ή παραδόσεις, στις οποίες παραμένουν οι άλλοι, μια εικόνα σαφή, φωτεινή, παγκόσμια, η οποία, ζώντας μέσα στα κείμενα, μπορούσε να επικοινωνεί με τις άλλες ή ακόμα να ενισχύεται από αυτές, όταν εκείνες ήταν μόνο συγκεχυμένες και λανθάνουσες. Και το αποτέλεσμα είναι ότι οι λέξεις και αυτά τα παραδείγματα ογκώθηκαν και αυξήθηκαν σε όλους τους λαούς που βρέθηκαν σε άμεση ή έμμεση επαφή με την αρχαία Ελλάδα. Παρά τα μέτρα αποκλεισμού των τελευταίων δεκαετιών, η επιρροή συνεχίζεται. Είναι περιεργό να διαπιστώνουμε, στη σημερινή εποχή της άρνησης των ελληνικών σπουδών, ότι η επιρροή αυτή ειδηλώνεται με δύο μορφές πολύ διαφορετικές και άνιση σημασίας. Η πρώτη είναι ορατή και φαινομενικά τουλάχιστον πολύ επιφανειακή.

Suite

Εκφράζεται με τη συνήθεια, με την προσφυγή σε κύρια ονόματα και σε αόριστους μυθολογικούς υπαινιγμούς. Όλοι οι θεατές της τηλεόρασης συνεχίζουν να ακούν φράσεις όπως: «Η Αριάδνη 5 θα συναντήσει τον Ερμή». Και οι πιο αμαθείς από τους νέους διανοούμενους χρησιμοποιούν την ελληνική λέξη έρως με περισσότερη διάθεση από την αντίστοιχη γαλλική. Προϋποθέτει, σε μερικές περιπτώσεις, το γεγονός ότι οι ελληνικές λέξεις διατηρούν τη δύναμη και τη λάμψη τους: ο έρως δεν είναι ούτε η φιλία, ούτε η αγάπη: ο έρως είναι πραγματικά σαφέστερη έννοια από την αγάπη. Συχνότερα, αυτές οι χρήσεις προϋποθέτουν την ακτινοβολία των συμβόλων ακόμα και όταν έχουν αποκοπεί από τις ρίζες τους: το Οιδιπόδειο σύμπλεγμα και ο Μαραθώνιος δεν θα επιβίωναν εάν πάρα πολλές γενιές δεν είχαν ακούσει να γίνεται λόγος γι' αυτές τις οριακές σιηνές του φονικού και του κατορθώματος. Και τέλος, θα διαπιστώσουμε ότι οι χρήσεις αυτές συνδέονται με την εξέλιξη της διεθνούς ζωής: τα ελληνικά σύμβολα ανήκουν σε όλους ή σε κανένα. Και, όπως σε πολλούς άλλους χώρους, η αρχαία Ελλάδα μας προσφέρει μια

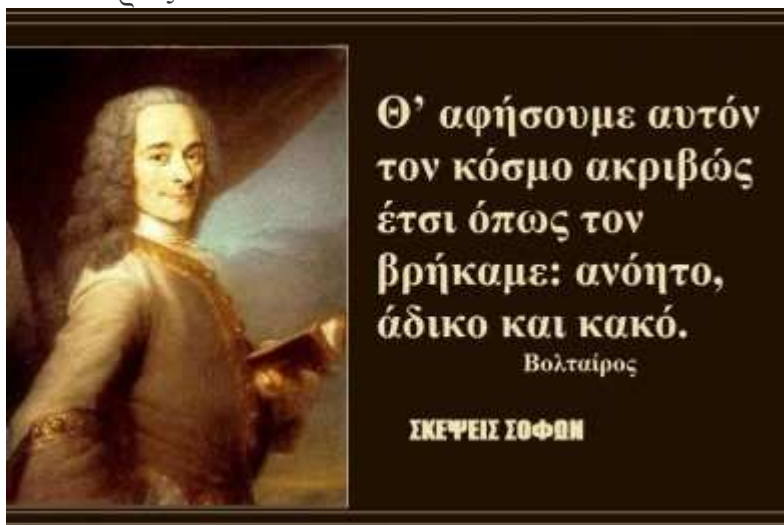
γλώσσα για την οποία θα πω, ακόμα μια φορά, ότι είναι οικουμενική. Η ελληνική κληρονομιά, εδραιωμένη στην επιδίωξη του καθολικού, έγινε το ίδιο το πνεύμα του δικού μας δυτικού πολιτισμού. Η καταδίκη της βίας, η ανεκτικότητα, ο σεβασμός προς τη δικαιοσύνη, η αγάπη για την ελευθερία, είναι λίγο πολύ τα συνθήματα αυτών που επικαλούνται τη δημοκρατία. Και πίσω από τα συνθήματα κρύβονται ολοζώντανες δυνάμεις στις οποίες είναι επικίνδυνο σήμερα ν' αντισταθούμε.

Μαριάννα Μακντόναλντ

Αμερικανίδα καθηγήτρια, μας επισημαίνει και μας τονίζει ιδιαίτερα ότι: «Η ελληνική γλώσσα είναι το μοντέλο όλων των Ευρωπαϊκών Χωρών».

Βολταίρος

Μεγάλος Γάλλος διαφωτιστής, είπε: «Είθε η Ελληνική γλώσσα να γίνει κοινή όλων των λαών».

Λόρνα Ρόμπινσον

Είναι διευθύντρια του προγράμματος 'IRIS' με το οποίο σε Σχολεία της Οξφόρδης, διδάσκονται την γλώσσα των Αρχαίων Ελλήνων. Στα εγκαίνια ενάρξεων λειτουργίας των, δήλωσε: «Τα Αρχαία Ελληνικά είναι μια υπέροχη γλώσσα, γεμάτη από όμορφες λέξεις και εντυπωσιακά νοήματα, οι μαθητές θα διδάσκονται αλφάβητα, βασική γραμματική, λεξιλόγιο και θα ερευνήσουν τον αρχαίο Ελληνικό πολιτισμό».

Τζων Σιάλυ: Πρόεδρος της μεγάλης Εταιρείας ηλεκτρονικών υπολογιστών CIBI, επισημαίνει: «Αποφασίσαμε να προωθήσουμε παγκοσμίως το πρόγραμμα εκμάθησης της Ελληνικής γλώσσας, επειδή αυτή είναι η μόνη ΜΗ ΟΡΙΑΚΗ, διότι η κοινωνία πλέον χρειάζεται ένα εργαλείο για να αναπτύξει την δημιουργικότητά της, να εισάγει καινούργιες ιδέες και να προσφέρει στον άνθρωπο περισσότερες γνώσεις.

1.3 Αρχαία Ελληνικά και κατανόηση των Νέων Ελληνικών

Στις μέρες μας όπου αμφισβητούνται ακόμα και τα αυτονόητα, έχει αρχίσει να ακούγεται η άποψη ότι δεν υπάρχουν ανώτερες και κατώτερες γλώσσες, αλλά ότι όλες έχουν την ίδια αξία. Αυτό είναι τόσο παράλογο να το πιστεύει κανείς, όσο το να πιστεύει ότι μπορούν σε έναν αγώνα δρόμου όλοι οι δρομείς να τερματίσουν ταυτόχρονα. Κάτι τέτοιο είναι απλά αδύνατον. Το συγκεκριμένο παράδειγμα είναι κάτι πολύ απλό, πόσο μάλλον όταν έχουμε να κάνουμε με κάτι τόσο πολύπλοκο όσο η γλώσσα. Δηλαδή μπορεί μια γλώσσα πρωτόγονου επιπέδου με 10 διαφορετικές λέξεις να έχει την ίδια αξία με μια γλώσσα τόσο σύνθετη όσο οι σημερινές; Ποιος λογικός άνθρωπος μπορεί να το δεχτεί αυτό; Ενδεικτικά να αναφέρουμε ότι οι χιμπατζήδες χρησιμοποιούν μια «γλώσσα» με ένα λεξιλόγιο από τριάντα λέξεις-κραυγές.

Σκοπός αυτού του κειμένου δεν είναι να υποβαθμίσει κάποιες γλώσσες, αλλά να αποδείξει με **αντικειμενικά** κριτήρια ότι δεν έχουν όλες οι γλώσσες την ίδια αξία (χωρίς αυτό να σημαίνει ότι η κάθε γλώσσα δεν έχει την αξία της). Υπάρχουν σήμερα περίπου 3.000 διαφορετικές γλώσσες (η πλειοψηφία των οποίων δεν έχει σύστημα γραφής). Είναι σίγουρο ότι κάθε γλώσσα έχει την δική της αξία και πρέπει να αγωνιζόμαστε όλοι ώστε όλες οι γλώσσες να επιβιώσουν. Δυστυχώς πολλές γλώσσες έχουν ήδη εκλείψει και θα εκλείψουν και στο μέλλον, και αυτό είναι πραγματικά μια αμαρτία. Όσο αμαρτία είναι όταν εξαφανίζεται ένα είδος ζώου διότι και η γλώσσα κάτι τέτοιο είναι, ένας «ζωντανός» οργανισμός που εξελίσσεται και είτε επιβιώνει είτε χάνεται. Πρακτική δυστυχώς συνέπεια αυτού είναι να χάνονται σημαντικά κομμάτια της εξέλιξης της ανθρώπινης πορείας, για την οποία δεν έχουμε ιδιαίτερα πολλές γνώσεις.

Για πολλούς **μη-Ελληνες** γλωσσολόγους και ανθρώπους του πνεύματος, είναι αδιαμφισβήτητο γεγονός ότι η Ελληνική γλώσσα (ιδιαίτερος τα Αρχαία Ελληνικά) είναι η ανώτερη μορφή γλώσσας που έχει επινοήσει ποτέ το ανθρώπινο πνεύμα. Οι απόψεις αυτές δεν είναι αυθαίρετες, αλλά βασίζονται σε κριτήρια αντικειμενικά σχετικά με την αξιολόγηση μιας γλώσσας. Παρακάτω θα περιγράψουμε μία σειρά από ιδιότητες τις Ελληνικής γλώσσας και θα αντιπαραβάλουμε κάποιες ξένες γλώσσες (συνήθως την Αγγλική, καθώς αυτή είναι η πιο διαδεδομένη) προς σύγκριση.

ΠΛΟΥΤΟΣ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΥ

Είναι γνωστή η έκφραση που χρησιμοποιούν οι Άγγλοαμερικάνοι όταν ψάχνουν να βρουν την κατάλληλη λέξη για κάποια έννοια «*Οι Έλληνες θα έχουν μια λέξη για αυτό*». Φράση την οποίαν πρώτος είχε γράψει ο καθηγητής Όλιβερ Τάπλιν στο βιβλίο του «Ελληνικό πυρ».

Ενώ η Αγγλική γλώσσα έχει, βάση του μεγάλου Αμερικανικού λεξικού Merriam-Webster, περίπου 166.724 λεξίτυπους (σύμφωνα με το ίδιο λεξικό 41.214 από αυτές τις λέξεις είναι **αμιγώς** Ελληνικές, χωρίς να υπολογίζουμε τις σύνθετες και τις Ελληνογενείς), η Ελληνική γλώσσα περιλαμβάνει ήδη, στην καταγραφή μέχρι λίγο

πριν από την άλωση της Κωνσταντινουπόλεως, 1.200.000 λεξίτυπους. Το εντυπωσιακό αυτό νούμερο προκύπτει από το έγκριτο TLG (Θησαυρός Ελληνικής Γλώσσας) το οποίο ακόμα δεν έχει τελειώσει την καταγραφή όλων των Ελληνικών κειμένων. Εκτιμάται μάλιστα από την διευθύντρια του TLG, κα Μαρία Παντελιά, ότι μόλις τελειώσει η καταγραφή θα έχουν αποθησαυριστεί ίσως μέχρι και 2.000.000 λεξίτυποι

Επιπλέον, σύμφωνα με τον κ Α. Κωσταντινίδη συγγραφέα των βιβλίων «Οι Ελληνικές λέξεις στην Αγγλική γλώσσα» και «Η οικουμενική διάσταση της Ελληνικής γλώσσας», πολλά λεξικά σταματούν την ετυμολογία της λέξης στην Λατινική ρίζα αγνοώντας το γεγονός ότι η πλειονότητα των ίδιων των Λατινικών λέξεων έχουν Ελληνική ρίζα.

Πολλές Ομηρικές λέξεις σώζονται ακόμα και σήμερα στις Ευρωπαϊκές γλώσσες, και αυτές οι πάμπολλες λέξεις φυσικά δεν εμπίπτουν στην κατηγορία των «αμιγώς Ελληνικών» που αναφέραμενωρίτερα. Μία από αυτές τις λέξεις είναι το γνωστό «kiss». Ακούγεται αστεία σαν δήλωση ότι είναι στην ουσία Ελληνική λέξη ε; Και όμως, στα Αρχαία Ελληνικά, το «φιλώ» είναι «κυνέω / κυνώ», εξ'ού και το προσκυνώ (σημαίνει κάνω ένα βήμα μπροστά και δίνω ένα φιλί). Στην προστακτική το ρήμα γίνεται «κύσον με», δηλαδή «φίλησε με», όπως θα είπε και η Πηνελόπη στον Οδυσσέα όταν τον είδε να επιστρέφει στην Ιθάκη. Στα Αγγλικά θα λέγαμε «kiss me». Ο βαθμός ομοιότητας των δύο φράσεων δεν αφήνει χώρο για αμφιβολίες. Και αυτό είναι μόνο ένα από τα πολλά παραδείγματα.

ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΝΕΩΝ ΛΕΞΕΩΝ

Η δύναμη της Ελληνικής γλώσσας βρίσκεται στην ικανότητά της να πλάθεται όχι μόνο προθεματικά ή καταληκτικά, αλλά διαφοροποιώντας σε μερικές περιπτώσεις μέχρι και την ρίζα της λέξης (π.χ. «τρέχω» και «τροχός» παρόλο που είναι από την ίδια οικογένεια αποκλίνουν ελαφρώς στην ρίζα). Η Ελληνική γλώσσα είναι ειδική στο να δημιουργεί σύνθετες λέξεις με απίστευτων δυνατοτήτων χρήσεις, πολλαπλασιάζοντας το λεξιλόγιο.

Το διεθνές λεξικό Webster's (Webster's New International Dictionary) αναφέρει «*Η Λατινική και η Ελληνική, ιδίως η Ελληνική, αποτελούν ανεξάντλητη πηγή υλικών για την δημιουργία επιστημονικών όρων.*» ενώ οι Γάλλοι λεξικογράφοι Jean Bouffartigue και Anne-Marie Delrieu τονίζουν «*Η επιστήμη βρίσκει ασταμάτητα νέα αντικείμενα ή έννοιες. Πρέπει να τα ονομάσει. Ο θησαυρός των Ελληνικών ριζών βρίσκεται μπροστά της, αρκεί να αντλήσει από εκεί. Θα ήταν πολύ περίεργο να μην βρεί αυτές που χρειάζεται.*».

Ο Γάλλος συγγραφέας Ζακ Λακαρριέρ, έκθαμβος μπροστά στο μεγαλείο της Ελληνικής, είχε δηλώσει σχετικώς «*Η Ελληνική γλώσσα έχει το χαρακτηριστικό να προσφέρεται θαυμάσια για την έκφραση όλων των ιεραρχιών με μια απλή εναλλαγή του πρώτου συνθετικού. Αρκεί κανείς να βάλει ένα παν- πρώτο- αρχί- υπέρ- ή μια οποιαδήποτε άλλη πρόθεση μπροστά σε ένα θέμα. Κι αν συνδυάσει κανείς μεταξύ τους αυτά τα προθέματα, παίρνει μια ατελείωτη ποικιλία διαβαθμίσεων. Τα προθέματα εγκλείονται τα μεν στα δε σαν μια σημασιολογική κλίμακα, η οποία ορθώνεται προς τον ουρανό των λέξεων.*»

Είναι αλήθεια ότι μπορούμε να βάλουμε και παραπάνω από μια πρόθεση μπροστά από μία λέξη, ακριβώς όπως περιγράφει ο Γάλλος φίλος μας. Παραδείγματα συνδυασμών πολλαπλών προθέσεων με λέξεις που να δημιουργούν νέες λέξεις υπάρχουν άπειρα. Αντιπαραβάλλω, επαναδιατυπώνω, αντιπαρέρχομαι, ανακατασκευάζω κτλ.

Στην Ιλιάδα του Ομήρου η Θέτις θρηνεί για ότι θα πάθει ο υιός της σκοτώνοντας τον Έκτωρα «διό και **δυσαριστοτοκείαν** αυτήν ονομάζει». Η λέξη αυτή από μόνη της είναι ένα μοιρολόι, δυσ + άριστος + τίκτω (=γεννώ) και σημαίνει όπως αναλύει το Ετυμολογικόν το Μέγα «που για κακό γέννησα τον άριστο». Ποια άλλη γλώσσα στον κόσμο θα μπορούσε να αποδώσει σε μία μόνο λέξη τόσα πολλά και υψηλά νοήματα; Και όπως έλεγαν και οι Αρχαίοι, «το Λακωνίζειν εστί φιλοσοφείν».

Προ ολίγων ετών κυκλοφόρησε στην Ελβετία το λεξικό ανύπαρκτων λέξεων (Dictionnaire Des Mots Inexistants) όπου προτείνεται να αντικατασταθούν Γαλλικές περιφράσεις με μονολεκτικούς όρους από τα Ελληνικά. Π.χ. andropere, biopaleste, dysparegorete, ecogeniarche, elpidophore, glossoctonie, philomatheem tachymathie, theorempre κλπ, περίπου 2.000 λήμματα με προοπτική περαιτέρω εμπλουτισμού.

Ο Godefroi Herman, ο Γάλλος μεταφραστής των Διονυσιακών του Νόννου, ομολογεί «Πόσες φορές μεταφράζοντας δεν ανέκραξα όπως ο Ρονσάρ: Πόσο είμαι περίλυπος που η γλώσσα η Γαλλική δεν δημιουργεί λέξεις όπως η Ελληνική... ωκύμορος, δύσποτιμος, ολιγοφρονείν...».

Η ΑΚΡΙΒΟΛΟΓΙΑ

Στα Αγγλικά το ρήμα και το ουσιαστικό συχνά χρησιμοποιούν ακριβώς την ίδια λέξη π.χ. «drink» που σημαίνει και «ποτό» και «πίνω». Επιπλέον τα ονόματα δεν έχουν κλίσεις, για παράδειγμα στα Ελληνικά λέμε «Ο Θεός, του Θεού, τω Θεώ, τον Θεό, ω Θεέ» ενώ στα Αγγλικά έχουμε μια μόνο λέξη για όλες αυτές τις έννοιες, το «God». Είναι προφανές λοιπόν, ότι τουλάχιστον όσον αφορά την ακριβολογία, γλώσσες όπως τα Ελληνικά υπερτερούν σαφώς σε σχέση με γλώσσες σαν τα Αγγλικά. Είναι λογικό άλλωστε αν κάτσει να το σκεφτεί κανείς, ότι μπορεί πολύ πιο εύκολα να καθιερωθεί μια γλώσσα διεθνής όταν είναι πιο εύκολη στην εκμάθηση, από τη άλλη όμως μια τέτοια γλώσσα εκ των πραγμάτων δεν μπορεί να είναι τόσο ποιοτική.

Συνέπεια των παραπάνω είναι ότι η Αγγλική γλώσσα δεν μπορεί να είναι λακωνική όπως είναι η Ελληνική, καθώς για να μην είναι διφορούμενο το νόημα της εκάστοτε φράσης, πρέπει να χρησιμοποιηθούν επιπλέον λέξεις. Για παράδειγμα η λέξη «drink» σαν αυτοτελής φράση δεν υφίσταται στα Αγγλικά, καθώς μπορεί να σημαίνει «ποτό», «πίνω», «πιες» κτλ. Αντιθέτως στα Ελληνικά η φράση «πιες» βγάζει νόημα, χωρίς να χρειάζεται να βασιστείς στα συμφραζόμενα για να καταλάβεις το νόημά της.

Παρένθεση: Να θυμίσουμε εδώ ότι στα Αρχαία Ελληνικά εκτός από Ενικός και Πληθυντικός αριθμός, υπήρχε και Δυϊκός αριθμός. Υπάρχει στα Ελληνικά και η Δοτική πτώση εκτός από τις υπόλοιπες 4 πτώσεις ονομαστική, γενική, αιτιατική και κλιτική. Η Δοτική χρησιμοποιείται συνεχώς στον καθημερινό μας λόγο (π.χ. Βάσει των μετρήσεων, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι...) και είναι πραγματικά άξιο λόγου το γιατί εκδιώχθηκε βίαια από την νεοελληνική γλώσσα. Ακόμα παλαιότερα,

εκτός από την εξορισμένη αλλά ζωντανή Δοτική υπήρχαν και άλλες τρεις επιπλέον πτώσεις οι οποίες όμως χάθηκαν.

Το ίδιο πρόβλημα, σε πολύ πιο έντονο φυσικά βαθμό, έχει και η Κινεζική γλώσσα. Όπως μας λέει και ο Κρητικός δημοσιογράφος Α. Κρασανάκης *«Επειδή οι απλές λέξεις είναι λίγες, έχουν αποκτήσει πάρα πολλές έννοιες, για να καλύψουν τις ανάγκες της έκφρασης, πρβλ π.χ.: “σι” = γνωρίζω, είμαι, ισχύς, κόσμος, όρκος, αφήνω, θέτω, αγαπώ, βλέπω, φροντίζω, περπατώ, σπίτι κ.τ.λ., «πα» = μπαλέτο, οκτώ, κλέφτης, κλέβω... «παί» = άσπρο, εκατό, εκατοστό, χάνω...»*. Ίσως να υπάρχει ελαφρά διαφορά στον τονισμό, αλλά δύσκολα μπορώ να φανταστώ πως θα μπορούσαν να υπάρχουν δεκάδες διαφορετικοί τονισμοί για μία μονοσύλλαβη λέξη, ώστε να διαχωρίσουν φωνητικά όλες οι πιθανές της έννοιες. Αλλά ακόμα και να υπάρχει, πως είναι δυνατόν να καταστήσεις ένα σημαντικό κείμενο (π.χ. συμβόλαιο) ξεκάθαρο;

Η ΚΥΡΙΟΛΕΞΙΑ

Στην Ελληνική γλώσσα ουσιαστικά δεν υπάρχουν συνώνυμα, καθώς όλες οι λέξεις έχουν λεπτές εννοιολογικές διαφορές μεταξύ τους. Για παράδειγμα η λέξη «λωποδύτης» χρησιμοποιείται για αυτόν που βυθίζει το χέρι του στο ρούχο (=λωπή) μας και μας κλέβει, κρυφά δηλαδή, ενώ ο «ληστής» είναι αυτός που μας κλέβει φανερά, μπροστά στα μάτια μας. Επίσης το «άγειν» και το «φέρειν» έχουν την ίδια έννοια. Όμως το πρώτο χρησιμοποιείται για έμψυχα όντα, ενώ το δεύτερο για τα άψυχα.

Στα Ελληνικά έχουμε τις λέξεις «κεράννυμι», «μίγνυμι» και «φύρω» που όλες έχουν το νόημα του «ανακατεύω». Όταν ανακατεύουμε δύο στερεά ή δύο υγρά μεταξύ τους αλλά χωρίς να συνεπάγεται νέα ένωση (π.χ. λάδι με νερό), τότε χρησιμοποιούμε την λέξη «μειγνύω» ενώ όταν ανακατεύουμε υγρό με στερεό τότε λέμε «φύρω». Εξ'ού και η λέξη «αιμόφυρτος» που όλοι γνωρίζουμε αλλά δεν συνειδητοποιούμε τι σημαίνει. Όταν οι Αρχαίοι Έλληνες πληγωνόντουσαν στην μάχη, έτρεχε τότε το αίμα και ανακατευόταν με την σκόνη και το χώμα. Το κεράννυμι σημαίνει ανακατεύω δύο υγρά και φτιάχνω ένα νέο, όπως για παράδειγμα ο οίνος και το νερό. Εξ'ού και ο «άκρατος» (δηλαδή καθαρός) οίνος που λέγαν οι Αρχαίοι όταν δεν ήταν ανακατεμένος (κεκραμμένος) με νερό.

Τέλος η λέξη «παντρεμένος» έχει διαφορετικό νόημα από την λέξη «νυμφευμένος», διαφορά που περιγράφουν οι ίδιες οι λέξεις για όποιον τους δώσει λίγη σημασία. Η λέξη παντρεμένος προέρχεται από το ρήμα υπανδρεύομαι και σημαίνει τίθεμαι υπό την εξουσία του ανδρός ενώ ο άνδρας νυμφεύεται, δηλαδή παίρνει νύφη. Γνωρίζοντας τέτοιου είδους λεπτές εννοιολογικές διαφορές, είναι πραγματικά πολύ αστεία μερικά από τα πράγματα που ακούμε στην καθημερινή – συχνά λαθεμένη – ομιλία (π.χ. «ο Χ παντρεύτηκε»).

Η Ελληνική γλώσσα έχει λέξεις για έννοιες οι οποίες παραμένουν χωρίς απόδοση στις υπόλοιπες γλώσσες, όπως άμιλλα, θαλπωρή και φιλότιμο. Μόνον η Ελληνική γλώσσα ξεχωρίζει την ζωή από τον βίο, την αγάπη από τον έρωτα. Μόνον αυτή διαχωρίζει, διατηρώντας το ίδιο ριζικό θέμα, το ατύχημα από το δυστύχημα, το συμφέρον από το ενδιαφέρον.

ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Το εκπληκτικό είναι ότι η ίδια η Ελληνική γλώσσα μας διδάσκει συνεχώς πως να γράφουμε σωστά. Μέσο της ετυμολογίας, μπορούμε να καταλάβουμε ποιος είναι ο σωστός τρόπος γραφής ακόμα και λέξεων που ποτέ δεν έχουμε δει ή γράψει.

Το «πιρούνι» για παράδειγμα, για κάποιον που έχει βασικές γνώσεις Αρχαίων Ελληνικών, είναι προφανές ότι γράφεται με «ει» και όχι με «ι» όπως πολύ άστοχα το γράφουμε σήμερα. Ο λόγος είναι πολύ απλός, το «πιρούνι» προέρχεται από το ρήμα «πειρώ» που σημαίνει τρυπώ-διαπερνώ, ακριβώς επειδή τρυπάμε με αυτό το φαγητό για να το πιάσουμε. Επίσης η λέξη «συγκεκριμένος» φυσικά και δεν μπορεί να γραφτεί «συγκεκριμένος», καθώς προέρχεται από το «κρμένος» (αυτός που έχει δηλαδή κριθεί) και όχι βέβαια από το «κρυμμένος» (αυτός που έχει κρυφτεί). Άπειρα παραδείγματα τέτοιου είδους υπάρχουν, σχεδόν ολόκληρο το λεξικό της Ελληνικής.

Άρα το να υπάρχουν πολλά γράμματα για τον ίδιο ήχο (π.χ. η, ι, υ, ει, οι κτλ) όχι μόνο δεν θα έπρεπε να μας δυσκολεύει, αλλά αντιθέτως να μας βοηθάει στο να γράφουμε πιο σωστά, εφόσον βέβαια έχουμε μια βασική κατανόηση της γλώσσας μας. Επιπλέον η ορθογραφία με την σειρά της μας βοηθάει αντίστροφα στην ετυμολογία αλλά και στην ανίχνευση της ιστορικής πορείας της κάθε μίας λέξης.

Η ΣΟΦΙΑ

Στην γλώσσα έχουμε το σημαίνον (την λέξη) και το σημαινόμενο (την έννοια). Στην Ελληνική γλώσσα αυτά τα δύο έχουν πρωτογενή σχέση, καθώς αντίθετα με τις άλλες γλώσσες το σημαίνον δεν είναι μια τυχαία σειρά από γράμματα. Σε μια συνηθισμένη γλώσσα όπως τα Αγγλικά μπορούμε να συμφωνήσουμε όλοι να λέμε το σύννεφο *car* και το αυτοκίνητο *cloud*, και από την στιγμή που το συμφωνήσουμε και εμπρός να είναι έτσι. Στα Ελληνικά κάτι τέτοιο είναι αδύνατον. Για αυτόν τον λόγο πολλοί διαχωρίζουν τα Ελληνικά σαν «εννοιολογική» γλώσσα από τις υπόλοιπες «σημειολογικές» γλώσσες.

Μάλιστα ο μεγάλος φιλόσοφος και μαθηματικός Βένερ Χάιζενμπεργκ είχε παρατηρήσει αυτή την σημαντική ιδιότητα για την οποία είχε πει *«Η θητεία μου στην αρχαία Ελληνική γλώσσα υπήρξε η σπουδαιότερη πνευματική μου άσκηση. Στην γλώσσα αυτή υπάρχει η πληρέστερη αντιστοιχία ανάμεσα στην λέξη και στο εννοιολογικό της περιεχόμενο.»*

Όπως μας έλεγε και ο Αντισθένης, «Αρχή σοφίας, η των ονομάτων επίσκεψις». Για παράδειγμα ο «άρχων» είναι αυτός που έχει δική του γή (άρα=γή + έχων). Και πραγματικά, ακόμα και στις μέρες μας είναι πολύ σημαντικό να έχει κανείς δική του γή / δικό του σπίτι. Ο «βοηθός» σημαίνει αυτός που στο κάλεσμα τρέχει. Βοή=φωνή + θέω=τρέχω. Ο Αστήρ είναι το αστέρι, αλλά η ίδια η λέξη μας λέει ότι κινείται, δεν μένει ακίνητο στον ουρανό (α + στήρ από το ίστημι που σημαίνει στέκομαι).

Αυτό που είναι πραγματικά ενδιαφέρον, είναι ότι πολλές φορές η λέξη περιγράφει ιδιότητες της έννοιας την οποίαν εκφράζει, αλλά με τέτοιο τρόπο που εντυπωσιάζει και δίνει τροφή για την σκέψη. Για παράδειγμα ο «φθόνος» ετυμολογείται από το ρήμα «φθίνω» που σημαίνει μειώνομαι. Και πραγματικά ο φθόνος σαν συναίσθημα, σιγά σιγά μας φθίνει και μας καταστρέφει. Μας «φθίνει» - ελαττώνει σαν ανθρώπους – και μας φθίνει μέχρι και τη υγεία μας. Και φυσικά όταν θέλουμε να

χαρακτηρίσουμε κάτι που είναι τόσο πολύ ώστε να μην τελειώνει πως το λέμε; Μα φυσικά «άφθονο».

Έχουμε την λέξη «ωραίος» που προέρχεται από την «ώρα». Διότι για να είναι κάτι ωραίο, πρέπει να έρθει και στην ώρα του. Ωραίο δεν είναι ένα φρούτο ούτε άγουρο ούτε σαπισμένο, και ωραία γυναίκα δεν είναι κάποια ούτε στα 70 της άλλα ούτε φυσικά και στα 10 της. Ούτε το καλύτερο φαγητό είναι ωραίο όταν είμαστε χορτάτοι, επειδή δεν μπορούμε να το απολαύσουμε. Ακόμα έχουμε την λέξη «ελευθερία» για την οποία το «Ετυμολογικόν Μέγα» διατείνεται «παρά το ελεύθειν όπου ερά» = το να πηγαίνει κανείς όπου αγαπά. Άρα βάσει της ίδιας της λέξης, ελεύθερος είσαι όταν έχεις την δυνατότητα να πάς όπου αγαπάς. Πόσο ενδιαφέρουσα ερμηνεία...

Το άγαλμα ετυμολογείται από το αγάλλομαι (ευχαριστιέμαι) επειδή όταν βλέπουμε ένα όμορφο αρχαιοελληνικό άγαλμα η ψυχή μας αγάλλεται. Και από το θέαμα αυτό επέρχεται η αγαλλίαση. Αν κάνουμε όμως την ανάλυση της λέξης αυτής θα δούμε ότι είναι σύνθετη από αγάλλομαι + ίαση(=γιατρεία). Άρα για να συνοψίσουμε, όταν βλέπουμε ένα όμορφο άγαλμα (ή οτιδήποτε όμορφο), η ψυχή μας αγάλλεται και ιατρευόμαστε. Και πραγματικά, γνωρίζουμε όλοι ότι η ψυχική μας κατάσταση συνδέεται άμεσα με την σωματική μας υγεία. Παρένθεση: και μια και το έφερε η «κουβέντα», η Ελληνική γλώσσα μας λέει και τι είναι άσχημο. Από το στερητικό «α» και την λέξη σχήμα μπορούμε εύκολα να καταλάβουμε τι. Για σκεφτείτε το λίγο...

Σε αυτό το σημείο, δεν μπορούμε παρά να σταθούμε στην αντίστοιχη Λατινική λέξη για το άγαλμα (που άλλο από Λατινική δεν είναι). Οι Λατίνοι ονόμασαν το άγαλμα, statua από το Ελληνικό «ίστημι» που ήδη αναφέραμε σαν λέξη, και το ονόμασαν έτσι επειδή στέκει ακίνητο. Προσέξτε την τεράστια διαφορά σε φιλοσοφία μεταξύ των δύο γλωσσών, αυτό που σημαίνει στα Ελληνικά κάτι τόσο βαθύ εννοιολογικά, για τους Λατίνους είναι απλά ένα ακίνητο πράγμα.

Μια και αναφέραμε τα Λατινικά, ας κάνουμε άλλη μια σύγκριση. Ο «άνθρωπος στα Ελληνικά ετυμολογείται ως το όν που κοιτάει προς τα πάνω (άνω + θρώσκω). Πόσο σημαντική και συναρπαστική ετυμολογία που μπορεί να αποτελέσει βάση ατελείωτων φιλοσοφικών συζητήσεων. Αντίθετα στα Λατινικά ο άνθρωπος είναι «Homo» που ετυμολογείται από το χώμα. Το όν που κοιτάει ψηλά στον ουρανό λοιπόν για τους Έλληνες, σκέτο χώμα για τους Λατίνους... Υπάρχουν και άλλα παρόμοια παραδείγματα που θα μπορούσαν να αναφερθούν εδώ. Είναι λογικό στο κάτω κάτω ότι μια γλώσσα που βασίστηκε στην Ελληνική αντιγράφοντάς την, εκ των πραγμάτων δεν μπορεί να έχει τα ίδια υψηλά νοήματα.

Είναι προφανής η σχέση που έχει η γλώσσα με την σκέψη του ανθρώπου. Όπως λέει και ο George Orwell στο αθάνατο έργο του «1984», απλή γλώσσα σημαίνει και απλή σκέψη. Εκεί το καθεστώς προσπαθούσε να περιορίσει την γλώσσα για να περιορίσει την σκέψη των ανθρώπων, καταργώντας συνεχώς λέξεις. «*Η γλώσσα και οι κανόνες αυτής αναπτύσσουν την κρίση*» έγραφε ο Μιχάι Εμινέσκου, εθνικός ποιητής των Ρουμάνων. Μια πολύπλοκη γλώσσα αποτελεί μαρτυρία ενός προηγμένου πνευματικά πολιτισμού. Το να μιλάς σωστά σημαίνει να σκέφτεσαι σωστά, να γεννάς διαρκώς λόγο και όχι να παπαγαλίζεις λέξεις και φράσεις.

Όπως σημειώνει και ο «δικός μας» Κωνσταντίνος Τσάτσος, πρώην Υπουργός, πρώην Πρόεδρος Δημοκρατίας και συγγραφέας, «Όσο πιο προηγμένος είναι ο πολιτισμός

ενός έθνους, τόσο πιο πλούσιες σε προϊστορία, και συνεπώς και σε ουσία, είναι οι λέξεις της γλώσσας... Με την γλώσσα μεταδίδουμε λογικούς συνειρμούς και διεγείρουμε συναισθήματα... Κάθε λαός έχει την γλώσσα που του αξίζει. Στην γλώσσα, όπως και στα τραγούδια του, εναποθηκεύεται ο πολιτισμός του... είναι ο πιο αδιάψευστος μάρτυρας της ιστορικής του συνείδησης και της ιστορικής του συνέχειας.»

Η ΕΥΛΥΙΣΙΑ

Στα Ελληνικά υπάρχει μία μεγάλη ελευθερία ως προς τον σχηματισμό προτάσεων. Για παράδειγμα η φράση «Ο κλέφτης άρπαξε την τσάντα» μπορεί να διατυπωθεί με τους εξής 6 διαφορετικούς τρόπους:

Ο κλέφτης άρπαξε την τσάντα

Ο κλέφτης την τσάντα άρπαξε

Άρπαξε την τσάντα ο κλέφτης

Άρπαξε ο κλέφτης την τσάντα

Την τσάντα άρπαξε ο κλέφτης

Την τσάντα ο κλέφτης άρπαξε

Η σημασία αυτού δεν είναι καθόλου μικρή. Πρώτα από όλα μπορούμε με τις ίδιες ακριβώς λέξεις να τονίσουμε διαφορετικά πράγματα, αποδίδοντας πιο ακριβείς έννοιες / νοήματα. Για παράδειγμα όταν ξεκινάμε την φράση με την λέξη «άρπαξε» τότε δίνουμε ιδιαίτερη έμφαση στην πράξη, ενώ αν ξεκινήσουμε με την λέξη «την τσάντα» τότε δίνουμε έμφαση στο αντικείμενο. Μπορούμε να εκφράσουμε καλύτερα τις σκέψεις μας και τον ψυχικό μας κόσμο. Έχουμε πολύ μεγαλύτερη επιλογή, δεν μας περιορίζει η γλώσσα βάζοντάς μας σε καλούπια.

Δεύτερον, μπορούμε να μεταβάλλουμε την ηχητική εκφορά της κάθε φράσεως, ανάλογα ίσως και με τα συμφραζόμενα, ώστε να παράγεται κάθε φορά το πιο επιθυμητό αποτέλεσμα. Αυτή η ιδιότητα της γλώσσας, έχει άμεση επίδραση σε κάτι που αναφέραμε νωρίτερα, στην μουσικότητά της.

ΑΓΝΩΣΤΕΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΜΑΣ

Αυτό που οι Έλληνες και ο Όμηρος γνώριζαν πρό αμνημονεύτων ετών, έρχεται να το επιβεβαιώσει η σημερινή επιστήμη. Η εφημερίδα «Ο Κόσμος του Επενδυτή» (Παράρτημα Δ) δημοσιεύει άρθρο με τον τίτλο «Ο Όμηρος κάνει καλό στην... καρδιά». Δηλαδή αυτό που καταγράφει ο Ιάμβλιχος «Χρήσθαι δέ και Ομήρου και Ησιόδου λέξεσιν εξειλεγμέναις πρός επανόρθωσιν» και ο Πλούταρχος στο «Δια μουσικής ιάσασθαι». Η έρευνα αυτή, η οποία υποστηρίζει ότι το να απαγγέλει κανείς στίχους του Ομήρου κάνει καλό στην καρδιά, έχει δημοσιευτεί από τα έγκριτα ξένα περιοδικά «American Journal of Physiology», «Scientific American» και «Time».

Εκτός από την καρδιά, τα αρχαία Ελληνικά φαίνεται να κάνουν καλό και στις περιπτώσεις δυσμάθειας, όπως διαβάζουμε στο άρθρο της εφημερίδας «Καθημερινή» (Παράρτημα Γ). Στο άρθρο υπάρχει βέβαια ένα λάθος που επισημαίνεται απο δελτίο τύπου του «Ανοικτού Ψυχοθεραπευτικού Κέντρου»: τα αποτελέσματα της έρευνας δεν αφορούν δυσλεξία αλλά δυσμάθεια . Τριετής έρευνα που διεξήχθη από το «Ανοικτό Ψυχοθεραπευτικό Κέντρο» δείχνει ότι τα παιδιά που μαθαίνουν αρχαία Ελληνικά έχουν σημαντική βελτίωση σε σχέση με τα άλλα παιδιά όσον αφορά δοκιμασίες στην αντιγραφή σχημάτων, διάκριση γραφημάτων, μνήμη σχημάτων, μνήμη εικόνων και συναρμολόγηση αντικειμένων. Τα παιδιά και των δύο ομάδων αξιολογήθηκαν με τις ίδιες δοκιμασίες τόσο πριν όσο και μετά από τα μαθήματα των αρχαίων Ελληνικών.

ΑΡΘΡΟ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ» (29/05/2004)

«Αρχαία Ελληνικά κατά δυσλεξίας»

Η εκμάθηση της Αρχαίας Ελληνικής, εκτός από μέσο διατήρησης της γλωσσικής παράδοσης, αποτελεί όπλο κατά της δυσλεξίας και άλλων μαθησιακών δυσκολιών, φαινόμενα που κάνουν έντονα την εμφάνισή τους τα τελευταία χρόνια, σύμφωνα με τα συμπεράσματα τριετούς έρευνας του Ανοικτού Ψυχοθεραπευτικού Κέντρου και του Ινστιτούτου Διαγνωστικής Ψυχολογίας. Τα παιδιά που διδάσκονται μαθήματα Αρχαίων Ελληνικών αποκτούν σημαντικό πλεονέκτημα, έναντι αυτών που δεν παρακολουθούν, στην αντιγραφή σχημάτων, διάκριση γραφημάτων, μνήμη σχημάτων και εικόνων καθώς και στη δοκιμασία συναρμολόγησης αντικειμένων, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας.

«Μαθαίναμε περισσότερα γράμματα όταν πηγαίναμε εμείς σχολείο» λέει στην «Κ» ο 67χρονος Γιώργος Καραντιός, συνταξιούχος μαθηματικός, ο οποίος εξομολογείται ότι «μέχρι σήμερα εξακολουθώ να χρησιμοποιώ όλους τους τόνους και τα πνεύματα σε όλα μου τα χειρόγραφα». Παράλληλα παραδέχτηκε ότι «όταν τα παιδιά μου έπρεπε να μάθουν τη χρήση τόνων και πνευμάτων στη γλώσσα, δυσκολεύτηκαν αρκετά, ενώ εμένα μου φαινόταν περίεργη η υπερπροσπάθεια που κατέβαλλαν για να μάθουν Αρχαία Ελληνικά». Οι σημερινοί μαθητές έρχονται σε επαφή με την Αρχαία Ελληνική γλώσσα στην πρώτη τάξη του γυμνασίου όπου κάνουν και την πρώτη τους γνωριμία με την... ψιλή, τη δασεία και την περισπωμένη. «Θα ξέραμε καλύτερα την αρχαία γλώσσα αν την μαθαίναμε από μικρότερη ηλικία, ενώ θα αποκτούσαμε καλύτερη αίσθηση της σύγχρονης γλώσσας και της ορθογραφίας» εκτιμά ο 17χρονος Γιώργος Δημητρίου, μαθητής Β΄ Λυκείου, ο οποίος θέλει να σπουδάσει Φυσική. Και ο δύο κάνουν λόγο για την ευκολία με την οποία μαθαίνει ένα άτομο το πολυτονικό σύστημα σε νεαρή ηλικία, ενώ η έρευνα του Ανοικτού Ψυχοθεραπευτικού Κέντρου προσθέτει ένα ακόμη στοιχείο. Η εκμάθηση της ιστορικής ορθογραφίας, όπως αποδεικνύουν τα ευρήματα της μελέτης, συμβάλλει στη βελτίωση της ψυχοεκπαιδευτικής ανάπτυξης του παιδιού σε καίριους τομείς, όπως είναι οι αντιληπτικές και οπτικές ικανότητες, λειτουργίες που συνδέονται άμεσα με την εμφάνιση της δυσλεξίας. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε σε 50 (αγόρια και κορίτσια) παιδιά ηλικίας 6 έως 9 ετών, τα οποία φοιτούσαν σε δημόσια σχολεία της Αττικής και ανήκαν σε οικογένειες με κοινό μορφωτικό και οικονομικό επίπεδο, ενώ παρακολουθούσαν παρόμοιες εξωσχολικές δραστηριότητες. Οι δύο ομάδες ήταν απόλυτα «συμβατές» μεταξύ τους, με μοναδική διαφορά ότι η μία παρακολουθούσε

δύο ώρες εβδομαδιαίως μαθήματα Αρχαίων Ελληνικών. Τα παιδιά αξιολογήθηκαν πριν από την έναρξη του σχολικού έτους και μετά την ολοκλήρωσή του, και τα αποτελέσματα ήταν τα προαναφερόμενα.

Αξίζει, τέλος, να σημειωθεί ότι μετά την κατάργηση του πολυτονικού συστήματος, που δεν συνοδεύτηκε από καμία απολύτως επιστημονική μελέτη, καταγράφηκε μεγάλη αύξηση κρουσμάτων μαθησιακών διαταραχών.

Ημερομηνία : 28-10-2005

ΑΡΘΡΟ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΠΕΝΔΥΤΗ» (14/08/2004)

«Ο Όμηρος κάνει καλό στην... καρδιά»

«Ο Όμηρος κάνει καλό στην καρδιά», ισχυρίζονται Ευρωπαίοι επιστήμονες, παραπέμποντας στην αφηγηματική τεχνική του μεγάλου αρχαίου επικού και στις επιδράσεις που μπορεί να έχουν τα έργα του όχι μόνο στην νόηση αλλά και στην ομαλή λειτουργία του ανθρώπινου σώματος. Σε έρευνα που δημοσιεύει το «American Journal of Physiology» υποστηρίζεται ότι ο ξεχωριστός ρυθμός, ο λεγόμενος δακτυλικός εξάμετρος, το αρχαιότερο μέτρο ποίησης με το οποίο ο Όμηρος επέλεξε να γράψει τα έπη της «Οδύσσειας» και της «Ιλιάδας», επιδρά θετικά στον συγχρονισμό της αναπνοής και των παλμών της καρδιάς όταν κάποιος τα απαγγέλλει.

Αργές ανάσες

Όπως υποστηρίζουν οι επιστήμονες, με την απαγγελία στίχων υπό αυτήν την μορφή μπορούν να επιτευχθούν αργές ανάσες που βοηθούν τόσο στην καρδιακή λειτουργία όσο και στην σωστή αναπνοή. Παρακολουθώντας συστηματικά τις αντιδράσεις του οργανισμού 20 ατόμων κατά την διάρκεια απαγγελίας στίχων από την Ομηρική «Οδύσεια», ανακάλυψαν μια εκπληκτική επίδραση στον συγχρονισμό των αναπνοών και των καρδιακών παλμών. «Είναι προφανές ότι το εξάμετρο βοηθά τον ανθρώπινο οργανισμό να βρεί τον δικό του σωστό ρυθμό», υποστηρίζουν οι ερευνητές. Θεωρείται μια ανακάλυψη ιδιαίτερα σημαντική, τόσο για την κατανόηση των μηχανισμών που βοηθούν στην λειτουργία της καρδιάς και της αναπνοής όσο και για την θεραπεία καρδιακών παθήσεων.

Σωστός τονισμός

Όπως έχει αποδειχθεί, επιδρούν θετικά κυρίως στο κυκλοφορικό σύστημα του ανθρώπινου οργανισμού, καθώς όταν κάποιος τα απαγγέλλει με τον σωστό τρόπο η αναπνοή του περιορίζεται σε έξι εισπνοές το λεπτό, κάτι που βοηθά την καρδιά να λειτουργεί αποτελεσματικά. Άλλες έρευνες έχουν αποδείξει ότι η απαγγελία τους μειώνει την πίεση και ευνοεί την αποτελεσματική λειτουργία των πνευμόνων. Όσο για τα Ομηρικά έπη, οι επιστήμονες υποστηρίζουν ότι δεν είναι ανάγκη να διαβάσει κανείς και τους 12.000 στίχους της «Οδύσσειας», αρκεί να απαγγείλει λίγες στροφές περπατώντας και ακολουθώντας τον τονισμό των συλλαβών.

Ημερομηνία : 28-10-2005

~Επίλογος:

Εν κατακλείδι λοιπόν, οι ιδέες - αξίες της ελευθερίας και της Δημοκρατίας είναι κάποιες από τις σημαντικότερες προσφορές της ανεπανάληπτης πνευματικής δημιουργίας του Ελληνικού πολιτισμού οι οποίες όμως σήμερα είναι πλέον εκπορευόμενες από την ανιστόρητη χυδαιότητα των ανθρώπων στη διάρκεια της

ιστορικής εξέλιξης. Παρ' όλο που η πρόσβαση στην ενημέρωση είναι διάπλατα ανοιχτή πλέον οι πλείστοι επιλέγουν με προκλητική αδιαφορία μα απέχουν από τη γνώση ενώ παράλληλα επιδεικτικά αυτοπροβάλλονται πολλάκις ως σοφοί σε διάφορα θέματα. Θεωρώ πως, ο Ελληνικός πολιτισμός, η γλώσσα και οι διαχρονικές αξίες που φέρει μαζί του η Αρχαία Ελλάδα, έχουν σίγουρα αποτυπωθεί στον σύγχρονο Έλληνα όπως και στη σύγχρονη Ελληνική κοινωνία, αλλά και οι "αρχαίες" για ορισμένους αξίες, είναι σύγχρονα ιδανικά και βλέψεις των σύγχρονων και όχι μόνο, Ελλήνων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΊΑ -ΔΙΚΤΥΟΓΡΑΦΊΑ

- Αρχαία Ελληνική γλώσσα: wikipedia.
- Κατάλογος Αρχαίων Ελληνικών λέξεων στην Αγγλική γλώσσα: <http://abnet.agrino.org/htmls/E/E003.html>
- Πρακτορείο ειδήσεων στα... αρχαία ελληνικά: <http://www.tanea.gr/>
- Βιογραφία και λόγος Ζαγκλίν Ντε Ρομιγι: wikipedia
- Βιογραφία και λόγος Μαριάννα Μακντόναλντ: wikipedia
- Βιογραφία, λόγος και έργο Λόρνα Ρόμπινσον: wikipedia
- Λόγος Βολταίρου: wikipedia
- Πλούταρχος: wikipedia
- Καζαντζάκης: Η ζωή και το έργο του Ν. Καζαντζάκη
- Θουκυδίδης: Wikipedia
- Οδυσσέας Ελύτης: Wikipedia
- Γ. Μπαμπινιώτης: Από συνέντευξη του στο κανάλι Ερτ2, από την εκπομπή "στα άκρα"
- Αρχαίες Ελληνικές λέξεις και φράσεις σήμερα: http://ellinonpaligenesia.blogspot.gr/2012/04/blog-post_7947.html , και <http://www.iefimerida.gr/news>.
- Αρχαία Ελληνικά και κατανόηση Ν.Ε.: http://palio.antibaro.gr/culture/aggelhs_ellhnikh.php